

ВІДОМОСТІ
про самооцінювання освітньої програми

Заклад вищої освіти	Маріупольський державний університет
Освітня програма	159 Соціологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	054 Соціологія

Відомості про самооцінювання є частиною акредитаційної справи, поданої до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти для акредитації зазначеної вище освітньої програми. Відповідальність за підготовку і зміст відомостей несе заклад вищої освіти, який подає програму на акредитацію.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID	ідентифікатор
ВСП	відокремлений структурний підрозділ
ЄДЕБО	Єдина державна електронна база з питань освіти
ЄКТС	Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система
ЗВО	заклад вищої освіти
ОП	освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про ЗВО (ВСП ЗВО)

Реєстраційний номер ЗВО у ЄДЕБО	19
Повна назва ЗВО	Маріупольський державний університет
Ідентифікаційний код ЗВО	26593428
ПІБ керівника ЗВО	Балабанов Костянтин Васильович
Посилання на офіційний веб-сайт ЗВО	http://www.mdu.in.ua

2. Посилання на інформацію про ЗВО (ВСП ЗВО) у Реєстрі суб'єктів освітньої діяльності ЄДЕБО

<https://registry.edbo.gov.ua/university/19>

3. Загальна інформація про ОП, яка подається на акредитацію

ID освітньої програми в ЄДЕБО	159
Назва ОП	Соціологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна
Вступ на освітню програму здійснюється на основі	Повна загальна середня освіта, ОКР «молодший спеціаліст», Бакалавр, Магістр (ОКР «спеціаліст»)

ступеня (рівня)	
Термін навчання на освітній програмі	3 р. 10 міс.
Форми здобуття освіти на ОП	очна денна, заочна
Структурний підрозділ (кафедра або інший підрозділ), відповідальний за реалізацію ОП	Кафедра філософії та соціології
Інші навчальні структурні підрозділи (кафедра або інші підрозділи), залучені до реалізації ОП	
Місце (адреса) провадження освітньої діяльності за ОП	м. Маріуполь, пр. Будівельників, 129
Освітня програма передбачає присвоєння професійної кваліфікації	<i>не передбачає</i>
Професійна кваліфікація, яка присвоюється за ОП (за наявності)	
Мова (мови) викладання	Українська
ID гаранта ОП у ЄДЕБО	100246
ПІБ гаранта ОП	Слющинський Богдан Васильович
Посада гаранта ОП	Завідувач кафедри
Корпоративна електронна адреса гаранта ОП	bv_sliushchynskiy@mdu.in.ua
Контактний телефон гаранта ОП	+38(062)-958-75-65
Додатковий телефон гаранта ОП	+38(097)-577-38-59

4. Загальні відомості про ОП, історію її розроблення та впровадження

Освітньо-професійна програма ставить за ціль розвинути соціологічний спосіб мислення, сформувати розуміння закономірностей людської взаємодії та неоднозначності інтерпретацій соціальних явищ, навички аналітичної роботи із соціальною інформацією. Згідно з наказом МОН №1683л від 03.07.2015 (протокол АКУ №117 від 30.06.2015) Маріупольський державний університет отримав ліцензію на підготовку бакалаврів за напрямом підготовки 6.030101 Соціологія. Ліцензований обсяг склав 30 осіб (для денної форми навчання). У зв'язку із запровадженням переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, відповідно до акту узгодження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 19.12.2016 №1565) було здійснено перехід до нового переліку та переоформлено ліцензію на спеціальність 054 Соціологія. У 2016 р. було розроблено та винесено на схвалення Вченою радою Маріупольського державного університету освітньо-професійну програму «Соціологія» спеціальності 054 «Соціологія» для першого (бакалаврського) рівня (протокол засідання від 24.06.2016 р. №13). У 2018 році у зв'язку з оновленням структури освітніх програм в університеті на підставі рекомендацій Міністерства освіти і науки України затверджено оновлену освітньо-професійну «Соціологія» для першого (бакалаврського) рівня (протокол засідання Вченої ради МДУ від 17.05.2018 №11).

5. Інформація про контингент здобувачів вищої освіти на ОП станом на 1 жовтня поточного навчального року та набір на ОП

Рік навчання	Навчальний рік, у якому відбувся набір здобувачів відповідного року навчання	Обсяг набору на ОП у відповідному навчальному році	Контингент студентів на відповідному році навчання станом на 1 жовтня поточного навчального року		У тому числі іноземців	
			ОД	З	ОД	З
1 курс	2019 - 2020	30	4	0	0	0
2 курс	2018 - 2019	30	7	2	0	0
3 курс	2017 - 2018	30	4	7	0	0
4 курс	2016 - 2017	30	2	0	0	0

Умовні позначення: ОД - очна денна; ОВ - очна вечірня; З - заочна; Дс - дистанційна; М - мережева; Дл - дуальна.

6. Інформація про інші ОП ЗВО за відповідною спеціальністю

Рівень вищої освіти	Інформація про освітні програми
початковий рівень (короткий цикл)	програми відсутні
перший (бакалаврський) рівень	159 Соціологія
другий (магістерський) рівень	програми відсутні
третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень	програми відсутні

7. Інформація про площі приміщень ЗВО станом на момент подання відомостей про самооцінювання, кв. м.

	Загальна площа	Навчальна площа
Усі приміщення ЗВО	30884	6702
Власні приміщення ЗВО (на праві власності, господарського відання або оперативного управління)	30884	6702
Приміщення, які	0	0

використовуються на іншому праві, ніж право власності, господарського відання або оперативного управління (оренда, безоплатне користування тощо)		
Приміщення, здані в оренду	0	0

Примітка. Для ЗВО із ВСП інформація зазначається:

- щодо ОП, яка реалізується у базовому ЗВО – без урахування приміщень ВСП;
- щодо ОП, яка реалізується у ВСП – лише щодо приміщень даного ВСП.

8. Документи щодо ОП

Документ	Назва файла	MD5- хеш файла
Освітня програма	<i>sociologija_2016.pdf</i>	ENTf6okoBBpPNsR97xCE9LY3y4MLF5FVQf1075aWV5g=
Навчальний план за ОП	<i>Навчальний план 2016.pdf</i>	X7Edxnu8aCXBvHC1UnuUx0IKTwSzzi/XU6+Ny8D3U7Q=
Рецензії та відгуки роботодавців	<i>рецензии.pdf</i>	GcCxo0knzldPFbDYtt7SttoAJ+PI43CamjxZeZSyvsc=

1. Проектування та цілі освітньої програми

Якими є цілі ОП? У чому полягають особливості (унікальність) цієї програми?

Освітня програма «Соціологія» спрямована на забезпечення підготовки бакалаврів з соціології з розвинутими базовими та фаховими компетентностями. Основними цілями навчання є розвинення соціологічного способу мислення, формування розуміння закономірностей людської взаємодії та неоднозначності інтерпретацій соціальних явищ, набуття навичок аналітичної та науково-дослідницької роботи.

Особливістю освітньої програми є її орієнтація на практичну складову підготовки, а саме на проведення конкретних соціологічних досліджень, що передбачає опанування широкого спектру методів збору й аналізу соціологічної інформації, зокрема математико-статистичних методів, залучення спеціалізованого програмного забезпечення та сучасних інформаційно-комунікативних технологій, використання останніх методик соціологічного дослідження, діагностики, експертизи та прогнозування.

Освітня програма передбачає студентоцентризоване та проблемно-орієнтоване навчання. Дисципліни спрямовані на вивчення актуальних проблем соціологічних наук та сучасного суспільства, що дає змогу здобувачам вищої освіти розвинути компетентності, необхідні для аналітичної роботи, ефективної комунікації, управління соціальними відносинами та процесами, які можуть бути застосовані в дослідницькій, управлінській, освітній, медійно-комунікативній, бізнесовій та інших дисциплінарно-професійних видах діяльності.

Програма надає можливість продовжити навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за цією ж або за суміжною спеціальністю.

Продемонструйте, із посиланням на конкретні документи ЗВО, що цілі ОП відповідають місії та стратегії ЗВО

Цілі освітньої програми «Соціологія» відповідають тим основним завданням, які стоять перед Університетом відповідно до Статуту МДУ, затвердженого наказом МОН України від 13.01.2017 р. №53 (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/statut_mdu.pdf) та Стратегії розвитку МДУ на 2016–2020 рр. (http://mdu.in.ua/index/msu_2012/0-77), в якій робиться акцент на вивченні та впровадженні в навчальний процес кращого передового досвіду іноземних і вітчизняних навчальних закладів.

Відповідно до цих документів ОП «Соціологія» спрямована на формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в ЗВО моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах; забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності; створення необхідних умов для реалізації ЗВО їхніх здібностей і талантів; збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

Важливим завданням ЗВО є створення в університеті сприятливих умов для реалізації процесів забезпечення якості освіти, поглиблення міжнародних зв'язків і входження до світового освітнього простору на принципах законності, прозорості, самостійності, незалежності, толерантного ставлення до учасників освітнього процесу із дотриманням вимог академічної доброчесності з метою забезпечення високоякісної праці, створення умов для ефективного навчання і діяльності.

Опишіть, яким чином інтереси та пропозиції таких груп заінтересованих сторін (стейкхолдерів) були враховані під час формування цілей та програмних результатів навчання ОП:

- здобувачі вищої освіти та випускники програми

Під час розробки освітньої програми «Соціологія» для першого (бакалаврського) рівня, яка була затверджена протоколом засідання Вченої ради МДУ від 17.05.2018 №11, залучалися здобувачі вищої освіти 1-2 курсів, які навчалися за тимчасовою освітньо-професійною програмою, що була схвалена у 2016 р. Проводилися опитування студентів, в результаті яких були отримані пропозиції щодо вдосконалення ОП. Дані пропозиції здобувачів вищої освіти щодо формування блоку вибіркового дисциплін та збільшення уваги до практичної підготовки були враховані і включені до ОП, (до навчального плану була додана ще одна виробнича практика на 4 курсі).

- роботодавці

Під час розробки освітньої програми проводилися консультації з потенційними роботодавцями з метою визначення актуальності підготовки фахівців-соціологів для регіону. Були залучені представники органів місцевої влади, а саме департаментів Маріупольської міської ради, представники управління статистики м. Маріуполя та громадських організацій, які діють в місті. У результаті було підтверджено, що регіон має потребу в професійних соціологах, та зауважено, що освітня програма з підготовки цих фахівців має робити акцент саме на практичну складову й орієнтуватися на проведення конкретних соціологічних досліджень, які стануть у нагоді при плануванні стратегії розвитку регіону та його окремих галузей. Кафедрою філософії та соціології у 2018 році проводилися соціологічне дослідження на тему: «Стратегія розвитку Маріуполя до 2021 року»

- академічна спільнота

При розробці освітньої програми велику роль зіграли консультації з науковцями з соціологічної академічної спільноти: Туленковим М. В. (Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка), Шудло С. А. (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), Зоська Я. В. (Класичний приватний університет), Клименко О. Ю. (Національний технічний університет «Харківський політехнічний університет»). Саме ця співпраця дозволила врахувати наявні у провідних українських закладах вищої освіти підходи до підготовки соціологів. Особливо важливо це було при виробленні загальної концепції освітньої програми, обґрунтуванні підходів до викладання та оцінювання; визначенні загальних та фахових компетентностей майбутніх соціологів; аналізі актуальності та збалансованості освітньої програми.

- інші стейкхолдери

При розробці освітньої програми проводилися обговорення з наступними стейкхолдерами: абітурієнтами та їхніми батьками, а також представниками служби зайнятості м. Маріуполя, органом державної статистики та представниками міської ради, зокрема департаментом освіти та представниками районних адміністрацій.

Продемонструйте, яким чином цілі та програмні результати навчання ОП відбивають тенденції розвитку спеціальності та ринку праці

Освітня програма була розроблена з урахування прогресивного досвіду та останніх досягнень у сфері підготовки соціологів в Україні. Були враховані основні вимоги, які сьогодні існують на ринку праці, а саме не лише високий рівень теоретичної підготовки фахівців, але й формування практичних професійних навичок та готовності до постійного саморозвитку та професійного самовдосконалення. Освітня програма спрямована на формування у здобувачів вищої освіти навичок швидко пристосовуватися до змін у профілі своєї професійної діяльності, співпрацювати з різними партнерами в групі та команді, використовувати у своїй діяльності інформаційні та комунікаційні технології, орієнтуватися в інформаційному просторі.

В умовах активної розбудови громадянського суспільства та активних процесів демократизації в Україні, виникає потреба у фахівцях, здатних не лише проводити якісні соціологічні дослідження, але й самостійно розробляти пропозиції та рекомендації щодо вирішення соціальних проблем, планувати та здійснювати проектні роботи у галузі вивчення громадської думки, організувати роботи маркетингових служб та проведення соціальної експертизи політичних і науково-технічних рішень, вільно користуватися сучасними методами збору, обробки та інтерпретації комплексної соціальної інформації для постановки і вирішення організаційно-управлінських завдань, у тому числі тих, що знаходяться за межами безпосередньої сфери діяльності. Усі ці вимоги

були враховані при розробці освітньої програми.

Продемонструйте, яким чином під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП було враховано галузевий та регіональний контекст

Цілі та завдання освітньої програми були сформовані з урахуванням галузевого та регіонального контексту. Підготовка здобувачів вищої освіти за програмою враховує особливості розвитку регіону та спрямована, перш за все, на вирішення регіональних проблем та підготовку професійних фахівців для регіонального ринку праці. У рамках дисциплін як загальної, так і професійної підготовки, що вивчаються здобувачами вищої освіти, особлива увага приділяється вивченню регіональних особливостей, проблем та викликів, що дозволяє сформувати у здобувачів вищої освіти паралельно з фаховими компетентностями, необхідними для фахівця-соціолога, комплексне знання про особливості розвитку регіону у різних сферах. Це дозволяє здобувачам вищої освіти краще зрозуміти особливості процесів, які розгортаються в регіоні, їх динаміку, передумови виникнення та на основі цього більш ґрунтовно підійти до розробки й проведення досліджень та вироблення за їх результатами практичних пропозицій. Також врахуванню регіонального контексту в підготовці фахівців сприяє участь викладачів та здобувачів вищої освіти в освітніх та соціальних проектах, які реалізуються в місті та регіоні за сприяння громадських організацій та органів місцевого самоврядування.

Продемонструйте, яким чином під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП було враховано досвід аналогічних вітчизняних та іноземних програм

Під час розробки освітньої програми, особливо в частині формулювання цілей та програмних результатів, було проаналізовано досвід розробки освітніх програм першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 054 «Соціологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» у наступних закладах вищої освіти: Дніпровський державний технічний університет (м. Кам'янське), Луганський національний університет ім. Т. Г. Шевченка (м. Старобельськ), Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (м. Харків), Класичний приватний університет (м. Запоріжжя), Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (м. Харків), Львівський національний університет ім. І. Я. Франка (м. Львів). Крім цього на кафедрі філософії та соціології у 2019 році проходила стажування докторант Манчестерського університету (Англія) Анна Балаж, яка приймала участь у науково-практичній конференції і знайомила присутніх із специфікою викладання соціології за кордоном та проводила майстер-клас.

Продемонструйте, яким чином ОП дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти

Стандарт вищої освіти відсутній.

Якщо стандарт вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти відсутній, поясніть, яким чином визначені ОП програмні результати навчання відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня?

Програмні результати освітньої програми «Соціологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій, а саме її сьомому рівню, який передбачає здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов – це передбачено інтегральною компетентністю даної освітньої програми. Відповідність кваліфікаційному рівню досягається шляхом формування у здобувача вищої освіти цілого ряду загальних та фахових компетентностей. Серед них здатність до збору, обробки, збереження, продукування, передачі й аналізу професійно важливої інформації з різних джерел; ефективне формування комунікаційної стратегії; навички усної та письмової комунікації українською та англійською мовами; орієнтація в інформаційному просторі, володіння та оперування інформацією відповідно до потреб; здатність діяти соціально відповідально та громадянськи свідомо; орієнтація в проблемах сучасного суспільно-політичного життя. Також важливим аспектом є формування у здобувачів вищої освіти вміння спланувати соціологічне дослідження та скласти соціологічну звітність; зібрати й проаналізувати кількісну та якісну соціальну інформацію; підготувати аналітичні, дослідницькі й навчально-наукові роботи в галузі соціології; освоювати нові теорії, моделі, методи дослідження та навички розробки нових методичних підходів з урахуванням цілей і завдань дослідження; використовувати соціологічні методи дослідження для вивчення актуальних соціальних проблем і для ідентифікації потреб та інтересів соціальних груп; самостійно розробляти пропозиції та рекомендації щодо вирішення соціальних проблем, а також механізми узгодження інтересів соціальних груп і спільнот. Освітня програма забезпечує здобувачам вищої освіти отримання знань на рівні останніх досягнень соціологічної науки та формування основних професійних навиків, необхідних для практичної діяльності фахівця-соціолога.

2. Структура та зміст освітньої програми

Яким є обсяг ОП (у кредитах ЕКТС)?

240

Яким є обсяг освітніх компонентів (у кредитах ЕКТС), спрямованих на формування компетентностей, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності)?

240

Який обсяг (у кредитах ЕКТС) відводиться на дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти?

60

Продемонструйте, що зміст ОП відповідає предметній області заявленої для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)?

Освітня програма спрямована на підготовку бакалаврів з соціології, здатних займатися різними видами діяльності, що вимагають аналітичної роботи із соціальною інформацією, ефективної комунікації, управління соціальними відносинами та процесами, з акцентом на розробку та проведення соціологічних досліджень.

Теоретичний зміст предметної області освітньої програми за спеціальністю 054 «Соціологія» включає комплексні знання про особистість, соціальні групи, суспільство і людство в їхньому взаємозв'язку та змінах видів зайнятості. Він формується з різних компонентів освітньої програми.

Такі освітні компоненти, як «Історія України», «Історія української культури», «Етнологія України», «Основи економічної теорії», «Основи психології», «Релігієзнавство», «Основи правознавства», «Філософія», «Безпека життєдіяльності», «Політологія» сприяють формуванню у здобувачів вищої освіти знань про функціонування різних сфер суспільства та високого рівня загальної ерудиції.

Комплексне уявлення про особливості розвитку соціологічної науки та основні теоретичні підходи в соціології дають такі освітні компоненти, як «Історія соціології», «Соціологічна думка в Україні», «Загальна соціологічна теорія», «Теорія соціальних змін та глобалізація», «Сучасні соціологічні теорії».

Зрозуміти особливості соціальних процесів в сучасному суспільстві, що необхідно для ефективної роботи соціолога, допомагають освітні компоненти, які спрямовані на вивчення основних галузевих соціологічних теорій: «Соціальна політика», «Соціологія освіти і молоді», «Соціологія економіки і праці», «Демографія», «Соціологія культури», «Соціальна статистика», «Етносоціологія», «Соціологія управління», «Соціологія громадської думки», «Соціологія політики», «Соціологія права», «Соціологія міжкультурної комунікації», «Соціологія міжнародних відносин та політики», «Соціологія масової комунікації».

Навички роботи з інформаційними технологіями формуються завдяки таким освітнім компонентам, як «Комп'ютерні системи і технології», «Програмування соціологічних досліджень», «Ймовірність і статистика».

Розвиток навички спілкування, комунікації та грамотної подачі інформації мають освітні компоненти «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Іноземна мова (англійська)», «Друга іноземна мова». Вивчення двох іноземних мов розширює професійне поле діяльності фахівців-соціологів, дає їм змогу долучитися до новітніх здобутків світової соціологічної науки.

Вивчення основних методів та методик соціологічної науки та формування практичних навичок проведення соціологічних досліджень відбувається завдяки освітнім компонентам «Основи наукового дослідження», «Математичні методи в соціології», «Кількісні та якісні методи в соціологічних дослідженнях», «Методологія соціологічних досліджень», «Методи збору соціологічної інформації» та навчальний і виробничий практикам.

Усі зазначені освітні компоненти відповідають предметній області спеціальності 054 «Соціологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Яким чином здобувачам вищої освіти забезпечена можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії?

Згідно Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті, навчання здобувачів вищої освіти здійснюється за індивідуальним навчальним планом, який складається на підставі робочого навчального плану на кожний навчальний рік і затверджується в порядку, встановленому університетом (п. 3.10).

Формування індивідуальної освітньої траєкторії забезпечується на основі індивідуального вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі 25% (60 кредитів ЕКТС, що відповідає статті 62, п. 15 Закону України «Про вищу освіту»). В університеті діє конкретна процедура і є відповідне організаційне забезпечення процесу обрання дисциплін, що регулюється Положенням про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_ოსვითნოგო_პროცესუ.pdf), Положенням про вибіркові дисципліни у Маріупольському державному університеті (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_vibirkovi_disciplini_u_mariupolsko.pdf), а

також Google Форми, за допомогою яких здобувачі здійснюють вибір навчальних дисциплін та заяви щодо вибору.

Яким чином здобувачі вищої освіти можуть реалізувати своє право на вибір навчальних дисциплін?

Право здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін реалізується за допомогою процедур, регламентованих «Положенням про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті», затвердженого наказом МДУ від 26 червня 2015 р. №196, «Положенням про вибіркові дисципліни у Маріупольському державному університеті», затвердженого наказом МДУ від 24 грудня 2015 р. № 361 (відповідно до Розділу X статті 62 Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 року).

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти варіативний компонент освітньої програми складає 1800 год. / 60 кредитів ЄКТС (25 % від загальної кількості кредитів ЄКТС на освітній програмі). З них на освітній програмі «Соціологія» передбачено 15 кредитів ЄКТС для дисциплін загальної підготовки та 45 кредитів ЄКТС для дисциплін професійної підготовки. Вивчення дисциплін за вибором для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (ступінь бакалавра) розпочинається з III семестру.

Право на вибір вибірових навчальних дисциплін на наступний навчальний рік ЗВО реалізує наступним чином: декани факультетів ознайомлюють з процедурою вибору дисциплін до 01 лютого поточного навчального року. Після ознайомлення з Каталогами здобувачі вищої освіти за допомогою кураторів до 20 лютого в електронній формі (на офіційному сайті МДУ) та до 01 березня – письмово визначають свій вибір щодо вивчення конкретних дисциплін. На підставі заяв студентів та подання факультетів навчальним відділом формуються накази щодо створення груп для вивчення вибірових дисциплін на наступний навчальний рік.

Обрані таким чином дисципліни вносяться до робочих навчальних планів спеціальностей та індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти.

Опишіть, яким чином ОП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності

Практична підготовка здобувачів вищої освіти є вагомим складовою освітньої програми та передбачає проходження навчальної (навчально-ознайомчої) та виробничих (соціологічної та комплексної) практик.

Питання організації та проведення окремих видів практик регламентується оновленим «Положенням про проведення практик здобувачів вищої освіти МДУ», введеним в дію наказом МДУ від 05.04.2019 № 138.

Базами практики для студентів освітньої програми «Соціологія» виступають Соціологічна лабораторія МДУ та провідні підприємства, організації, установи м. Маріуполя, серед яких департаменти Маріупольської міської ради, Управління статистики у місті Маріуполі Головного управління статистики у Донецькій області, громадські організації м. Маріуполя.

Проходження практик передбачає проведення соціологічних досліджень та написання звіту за їх результатами.

Продемонструйте, що ОП дозволяє забезпечити набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) упродовж періоду навчання, які відповідають цілям та результатам навчання ОП результатам навчання ОП

Серед цілей освітньої програми є формування у здобувачів вищої освіти компетентностей, пов'язаних з набуттям соціальних навичок, а саме вміння діяти громадянськи свідомо на основі загальнолюдських ціннісних орієнтирів; працювати в команді з дотриманням етичних норм та цінностей

культури суспільства; співпрацювати з різними партнерами в команді; діяти соціально відповідально.

Організація освітнього процесу, що передбачає роботу в групах під час підготовки до семінарських занять, захисту проєктів та презентацій, сприяє формуванню навичок роботи в команді. Набуття зазначених компетентностей забезпечується вивченням таких дисциплін, як: «Соціологія», «Соціальна психологія», «Соціологія освіти», «Теорія соціальних змін та глобалізація», «Соціологія масової комунікації» та ін.

Загальноуніверситетські культурно-масові заходи, зокрема, «Дебют першокурсника», «Майдан'с», «Брейн-ринг», «Що? Де? Коли?», засідання наукових товариств, театральний, танцювальний, вокальний та інші гуртки, «Англійський розмовний клуб», успішно реалізовані благодійні проєкти «З теплом в серці», «Ялинка бажань» для підтримки дітей соціально незахищених категорій, постійні контакти з благодійними організаціями міста, дозволяють сформувати у здобувачів загальнолюдські ціннісні орієнтири, вміння працювати в команді, співчувати іншим, дотримуватись етичних норм тощо.

Яким чином зміст ОП урахує вимоги відповідного професійного стандарту?

Професійні стандарти відсутні

Який підхід використовує ЗВО для співвіднесення обсягу окремих освітніх компонентів ОП (у кредитах ЄКТС) із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти (включно із самостійною роботою)?

Основними видами навчальних занять в МДУ є: лекція; лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття; консультація.

Обсяг навантаження для окремого освітнього компоненту (дисципліни) складається з аудиторних годин (лекцій, семінарських (практичних) занять, консультацій), самостійної роботи, підготовки та проходження контрольних заходів, на які розподіляються кредити, встановлені для навчальних дисциплін. Кількість аудиторних годин на один кредит ЄКТС для денної форми навчання для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти не перевищує 16 годин.

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від навчальних занять. Зміст самостійної роботи студента полягає в науково обґрунтованій системі дидактично і методично оформленого навчального матеріалу і визначається з урахуванням структурно-логічної схеми підготовки фахівців, відображеної в освітній програмі та робочому навчальному плані. У форматі конкретної дисципліни він визначається робочою програмою дисципліни.

Час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/2 та не більше 2/3 від загального обсягу навчального часу студента для вивчення конкретної дисципліни.

Якщо за ОП здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти, продемонструйте, яким чином структура освітньої програми та навчальний план зумовлюються завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Дуальна форма освіти на освітній програмі не впроваджена, як і в університеті в цілому.

3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Наведіть посилання на веб-сторінку, яка містить інформацію про правила прийому на навчання та вимоги до вступників ОП

<http://mdu.in.ua/index/vstup/0-67>

Поясніть, як правила прийому на навчання та вимоги до вступників ураховують особливості ОП?

Прийом вступників на освітню програму здійснюється на основі Правил прийому на навчання до Маріупольського державного університету, які затверджуються Вченою Радою університету кожен рік відповідно до Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України.

Прийом на освітню програму здійснюється на конкурсній основі за відповідними джерелами фінансування.

Вступники на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти приймаються на навчання за результатами зовнішнього незалежного оцінювання на перший курс.

Особи, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста або ступінь бакалавра за іншою спеціальністю можуть прийматись на другий курс за результатами фахових випробувань.

Особи, місцем проживання яких є територія проведення операції Об'єднаних сил (на період її проведення), вступають до МДУ через освітній центр

«Донбас-Україна», який є структурним підрозділом приймальної комісії МДУ.

Враховуючи особливості освітньої програми, до переліку конкурсних предметів входять українська мова та література, математика та історія України або іноземна мова за вибором. Саме результати оцінювання за цими предметами дають уявлення про базову підготовку вступників, оцінюючи рівень знань та умінь з метою перевірки здатності майбутніх студентів до успішного проходження підготовки для здобуття освітнього рівня бакалавра зі спеціальності 054 «Соціологія».

Яким документом ЗВО регулюється питання визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Питання визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, регулюється цілою низкою внутрішніх нормативних документів МДУ.

«Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті», затверджене наказом МДУ від 26.06.2015 №196 (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_osvitnogo_procusu.pdf).

«Інструкція про порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у Маріупольському державному університеті», затверджена протоколом засідання Вченої ради МДУ від 27.06.2019 № 11, введена в дію наказом МДУ від 09.07.2019 №239 (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/instrukcija_pro_porjadok_viznachennja_akademichnoj.pdf), визначає умови перезарахування кредитів та визначення академічної різниці.

«Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність у Маріупольському державному університеті», затверджене наказом МДУ № від 10.11.2016 №350 (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_porjadok_realizacii_prava_na_akad.pdf), визначає порядок та процедуру

перезарахування дисциплін, порядок визначення та складання академічної різниці, особливості підготовки та оформлення документів з цих питань. А також регулює процедуру визнання результатів, отриманих під час навчання за програмами академічної мобільності, та визначає, що умови навчання і перебування учасників академічної мобільності визначаються двосторонніми або багатосторонніми договорами між МДУ та закладами вищої освіти – партнерами.

Опишіть на конкретних прикладах практику застосування вказаних правил на відповідній ОП (якщо такі були)?

На освітню програму «Соціологія» поновлювалися/переводилися та вступали на базі молодшого спеціаліста або на базі іншого диплома про вищу освіту 9 студентів під час вступних компаній 2016-2019 рр., зокрема:
У 2018 році зараховано 5 студентів на 2 курс ОС «Бакалавр» заочної форми навчання на базі диплома молодшого спеціаліста (наказ №545 від 03.08.2018, №584 від 30.08.2018), 1 студент на 2 курс ОС «Бакалавр» заочної форми навчання на базі диплома бакалавра (наказ №575 від 22.08.2018), 1 студент переведення зі спеціальності «Історія та археологія» на 2 курс ОС «Бакалавр» денної форми навчання (наказ № 573 від 21.08.2018).
У 2019 році поновлено 1 студента на 3 курс ОС «Бакалавр» заочної форми навчання за контрактною формою (наказ № 202 від 21.02.2019), 1 студент переведення зі спеціальності «Історія та археологія» на 2 курс ОС «Бакалавр» денної форми навчання (№203 від 21.02.2019).

Яким документом ЗВО регулюється питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Наразі впроваджуються елементи неформальної освіти для студентів ОП.

Опишіть на конкретних прикладах практику застосування вказаних правил на відповідній ОП (якщо такі були)

Здобувачі освіти на ОП "Соціологія" долучилися до заходу щодо участі у програмі Business Camp Mariupol та отримали додаткові бали з навчальної дисципліни «Основи економічної теорії»:
http://mdu.in.ua/news/neformalna_osvita_v_diji_vizmi_uchast_u_programi_business_camp_mariupol_ta_otrimaj_dodatkov_i_bali_z_oznov_ekonomichnoji_teoriji/2019-12-02-3447

4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Продемонструйте, яким чином форми та методи навчання і викладання на ОП сприяють досягненню програмних результатів навчання? Наведіть посилання на відповідні документи

Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті», затвердженого наказом МДУ від 26.06.2015 №196 (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_osvitnogo_procesu.pdf), освітній процес в МДУ здійснюється за такими формами: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи. На освітній програмі використовуються такі види навчальних занять: лекції (у тому числі мультимедійні та інтерактивні), семінарські заняття, індивідуальні заняття, консультації.
На навчальному порталі МДУ (<http://moodle.mdu.in.ua/course/index.php?categoryid=83>) розміщено методичний супровід навчальних дисциплін, матеріали щодо організації самостійної роботи студентів тощо.
Особлива увага звертається на методи, що потребують свідомого підходу, активності, самостійності й творчості у навчально-пізнавальній діяльності: створення проблемної ситуації, організація дискусії, проведення пізнавальних ігор, наприклад, організації імітації сфокусованого інтерв'ю в рамках академічної групи.
Використання всіх цих форм та методів навчання сприяє формуванню кваліфікованих та ініціативних фахівців-соціологів з критичним способом мислення, здатних не тільки застосовувати існуючі методи у своїй професійній діяльності, але й удосконалювати їх.

Продемонструйте, яким чином форми і методи навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу? Яким є рівень задоволеності здобувачів вищої освіти методами навчання і викладання відповідно до результатів опитувань?

Форми та методи викладання на освітній програмі та організація освітнього процесу в університеті в цілому відповідають концепції студентоцентрованого навчання. Здобувачі вищої освіти мають змогу обирати 25% навчальних дисциплін шляхом прозорої процедури: обрання відбувається на офіційному сайті університету з затвердженого Каталогу елективних дисциплін шляхом заповнення гугл-форми; брати участь в управлінні університетом (здобувачі вищої освіти є членами рейтингових комісій факультетів, стипендіальної комісії університету, науково-методичної ради, вченої ради); залучатися до розробки та обговорення освітніх програм. Студентські ради університету та факультетів відіграють активну роль у визначенні стратегії розвитку закладу освіти.
Здобувачі вищої освіти мають змогу приймати участь у програмах академічної мобільності, наукових заходах кафедри та університету, таких, як науково-практичні конференції, семінари, форуми, що надає можливість особистого спілкування та обміну досвідом із провідними науковцями; залучатися до усіх громадських та освітніх проєктів, в яких університет приймає участь або виступає співорганізатором.
Результати анкетування «Аналіз якості вищої освіти» показали, що абсолютна більшість студентів 95% задоволені рівнем викладання в університеті (високий та достатній) (http://mdu.in.ua/index/jakist_osvity/0-276).

Продемонструйте, яким чином забезпечується відповідність методів навчання і викладання на ОП принципам академічної свободи

Академічна свобода передбачає право учасників освітнього процесу приймати рішення щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, що провадиться в порядку та межах, визначених чинним законодавством, під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом. Методи навчання та викладання на освітній програмі відповідають цим принципам. Під час навчальних занять робиться акцент на застосування інтерактивних методів навчання та активне залучення студентів до обговорення нагальних питань. Створюються умови для вільного проведення наукової дискусії, висловлювання та аргументації власних поглядів, що орієнтує студента на формування власної думки, розвиток творчих і розумових здібностей, комунікативних навичок. Викладач та студент виступають рівноправними учасниками освітнього процесу.
При проведенні окремих занять викладач виступає лише модератором, а студенти самі організовують дискусію, відстоюють власні позиції та оцінюють один одного. Такі заняття вчать мислити критично, розв'язувати складні проблеми, працювати у команді та оцінювати ефективність спільної діяльності. При цьому створюються умови для вільного висловлювання різних точок зору та формування креативного погляду на проблему.

Опишіть, яким чином і у які строки учасникам освітнього процесу надається інформація щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів *

Інформація щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів міститься в робочих програмах навчальних дисциплін, наскрізній та робочих програмах практик, які розміщуються на Навчальному порталі МДУ. На першому занятті інформують про форму підсумкового контролю, очікувані результати навчання, кількість лекційних та семінарських занять, завдання для самостійної роботи.
Графік навчального процесу оприлюднюється на офіційному сайті університету на початку навчального року. Розклад занять для денної форми навчання складається та затверджується деканом на початку кожного семестру, графік екзаменаційної сесії затверджується проректором з науково-педагогічної роботи та оприлюднюється на факультеті за місяць до початку сесії.
Система оцінювання здобувача вищої освіти визначена у «Положенні про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті», «Положенні про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ».
Проведення державної атестації регулюється «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Маріупольському державному університеті», «Положенням про диплом з відзнакою Маріупольського державного університету».
Термін проведення атестації визначається навчальним планом та графіком освітнього процесу. Розклад роботи екзаменаційної комісії затверджується ректором університету не пізніше ніж за місяць до початку її діяльності та оприлюднюється на факультетах.

Опишіть, яким чином відбувається поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП

Освітня програма передбачає комплексне поєднання навчального процесу та досліджень з метою формування необхідних компетентностей для майбутнього фахівця-соціолога, починаючи ще з молодших курсів.
Елементи дослідницької діяльності включаються в процес опанування окремих освітніх компонентів шляхом виконання завдань, що мають наукову та практичну спрямованість: виконання індивідуальних проєктів, участь у наукових проєктах кафедри, факультету та університету, виконання дослідницьких завдань під час проходження практики, пов'язаних з проблематикою досліджень кафедри. Викладачі активно застосовують інноваційні технології навчання, такі, як використання сучасних засобів візуального представлення результатів наукових досліджень, обговорення під час семінарських занять результатів студентських наукових пошуків, що дозволяє ЗВО активно залучитися до наукової й дослідницької діяльності та ефективно поєднувати їх з навчанням.
Важливим для всебічної підготовки фахівців є залучення ЗВО до діяльності наукових гуртків та товариств, що діють в рамках факультету та університету, проведення круглих столів за участю викладачів та студентів з запрошенням провідних науковців та практиків для обговорення актуальних проблем соціологічної науки. Це допомагає залучитися до практичної дослідницької роботи та отримати нові навички, які можна використати

під час написання наукових та курсових робіт.

Здобувачі вищої освіти приймають активну участь у різноманітних наукових форумах, семінарах, науково-практичних конференціях різного рівня, які проводяться як у м. Маріуполі, так і за його межами, що сприяє становленню молодих науковців. Важливим кроком з залучення ЗВО до дослідницької діяльності та формування у них відповідних навичок є участь, починаючи з першого курсу, в «Декаді студентської науки» та Всеукраїнській науково-практичній конференції «Міжкультурна комунікація і глобалізаційні процеси у соціологічному вимірі», яка проводиться на базі кафедри філософії та соціології. Здобувачі вищої освіти приймають також активну участь у процесі підготовки та проведення різноманітних наукових заходів, що дає їм змогу всебічно залучитися до наукових та дослідницьких процесів. У цих наукових заходах приймають участь провідні соціологи, члени Соціологічної асоціації України. Це дозволяє ЗВО отримати досвід спілкування з провідними фахівцями у їхній сфері, як теоретиками так і практиками, познайомитися з останніми здобутками соціологічної науки. Це розвиває критичне мислення та комунікативні уміння щодо обміну науковою інформацією. Подібний підхід до підготовки фахівців дозволяє здобувачам вищої освіти отримати перший досвід дослідницької діяльності ще на початку свого навчання, що сприяє формуванню їх наукових та дослідницьких інтересів. Так, наприклад, студенти даної спеціальності приймають участь у проведенні науково-дослідних робіт таких, як: соціологічне дослідження «Ставлення населення регіону до поліції», «Виявлення рівня культури населення Маріуполя» та інші.

Продямонструйте, із посиленням на конкретні приклади, яким чином викладачі оновлюють зміст навчальних дисциплін на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Освітня програма передбачає підготовку фахівців шляхом опанування комплексу освітніх компонентів. Вимоги до змісту цих освітніх компонентів визначаються в освітній програмі. З метою врахування основних наукових досягнень та сучасної практики в освітній програмі проводяться розширені засідання кафедри із залученням провідних фахівців в галузі соціології для обговорення нових підходів до підготовки фахівців у відповідності до вимог сучасного ринку праці. Остання подібне засідання за участю представників провідних ЗВО України, в яких викладаються соціологічні науки, таких як Сорока Ю.Г. (Харківський Національний університет імені Н.Каразіна), Клименко О.Ю. (Київський державний університет телекомунікацій), Суровцева І.Ю. (Приазовський державний технічний університет), Николаєва В.І. Никифоренко Н.О. (Донецький державний університет управління (м. Маріуполь)), Сальнікова Н.В. (Донецький юридичний інститут МВС (м. Маріуполь)), пройшло 12.04.2019 в рамках Всеукраїнської науково-практичної конференції «Міжкультурна комунікація і глобалізаційні процеси у соціологічному вимірі». Також у конференції приймали участь викладачі кафедри Філософії та соціології МДУ та ЗВО.

Зміст окремих структурних компонентів визначається робочою програмою дисципліни та комплексом навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни.

Вимоги до змісту й оформлення комплексів навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін (КНМЗНД), передбачених навчальним планом, за якими здійснюється підготовка ЗВО, викладені в «Положенні про комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни Маріупольського державного університету», затвердженим наказом МДУ від 04.07.2016 №224 протокол Вченої ради МДУ від 24.06.2016 №13, (із змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколом Вченої ради МДУ від 02.02.2017 №10, наказом МДУ від 27.02.2017 №85, протоколом Вченої ради МДУ від 09.11.2018 № 3, введено в дію наказом МДУ 16.11.2018 № 454) (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnyu/polozhennja_knmznd_zmini_listopad_2018.pdf), яке було розроблено як складова частина системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти МДУ.

Єдиний підхід до змісту навчально-методичного забезпечення навчальної дозволяє досягти необхідної якості освітньої діяльності, ефективно організувати самостійну роботу студента й зберегти структурно-логічну схему підготовки, наступність у викладанні навчальних дисциплін. Важливим складовим елементом КНМЗНД є робоча програма дисципліни. Робоча програма як внутрішній нормативний документ визначає контент, форми його організації, методи контролю; на її основі розробляються посібники, методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни, інші матеріали методичного характеру, що забезпечують успішне опанування програмного матеріалу. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається та затверджується щорічно на початку навчального семестру на засіданні кафедри. Це дає змогу врахувати останні наукові досягнення в сфері викладання дисципліни.

Опишіть, яким чином навчання, викладання та наукові дослідження у межах ОП пов'язані із інтернаціоналізацією діяльності ЗВО

Одним із пріоритетних напрямків діяльності університету є інтернаціоналізація вищої освіти. МДУ розробив власну модель міжнародної діяльності, що передбачає комплексне співробітництво з міністерствами освіти, міністерствами закордонних справ, дипломатичними представництвами, обласними адміністраціями, меріями, провідними університетами, фондами, державними та громадськими організаціями зарубіжних країн. Зацікавленість закордонних партнерів у діяльності МДУ свідчить про ефективну роботу університету та сприйняття його у країнах-партнерах як перспективного та авторитетного ЗВО.

Сьогодні географія міжнародних зв'язків МДУ досить широка. Університетом підписано більше 100 угод з міжнародними партнерами, МДУ приймає участь у наступних міжнародних програмах: ERASMUS+, ERASMUS, TEMPUS, NEOHEL, Програма ООН Academic Impact, Міжнародний грант ПРООН, Грант Фонду розвитку ЗМІ Посольства США, Майстер план Чисте повітря для Маріуполя.

Зустрічі з представниками іноземних делегацій та організацій, які читають лекції, проводять майстер-класи, беруть участь у різних заходах, що проходять у МДУ, сприяють всебічному розвитку студентів та їх залученню до світового освітнього та інформаційного простору, наприклад із професором Варшавського університету Яцеком Курчевським, до речі 03.11. 2015 р. було підписано трудову угоду № 44-17 з даним закладом, яка діє до сьогодні.

5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Опишіть, яким чином форми контрольних заходів у межах навчальних дисциплін ОП дозволяють перевірити досягнення програмних результатів навчання?

Підготовка до освітньої програмою передбачає проведення різних форм контролю. Серед них проміжний та поточний контроль, який здійснюється у формі виконання контрольних робіт, підготовки та захисту презентацій, реферативних та соціологічних досліджень; підсумковий контроль, формами якого є екзамени, заліки, а також диференційовані заліки, які використовуються для оцінювання якості виконання та захисту курсових робіт та звітів з практики; підсумкова атестація.

Порядок проведення поточного та підсумкового контролю на освітній програмі визначається «Положенням про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ», затвердженим наказом МДУ від 26 листопада 2015 року № 332. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінювання успішності навчання студентів відображаються у робочих навчальних програмах.

Поточний контроль дозволяє побачити набуття умінь і навичок здобувачами вищої освіти та своєчасно виявляти прогалини в їх знаннях і надавати допомогу в засвоєнні програмного матеріалу. Він вносить корективи в роботу викладача та стимулює відповідальність здобувача вищої освіти за підготовку до кожного заняття.

Метою підсумкового контролю є встановлення рівня сформованості необхідних компетентностей після закінчення вивчення предмету. Заліки проводяться по завершенні вивчення дисципліни, підсумкова оцінка виставляється на підставі результатів виконаних студентом видів робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Підсумкова атестація випускників здійснюється відповідно до вимог освітньої програми, Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Маріупольському державному університеті, Положення про диплом з відзнакою Маріупольського державного університету. Підсумкова атестація здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Соціологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти передбачає складання двох комплексних державних екзаменів: з історії соціології та з соціології управління. Метою комплексного державного екзамену є перевірка рівня сформованості компетентностей здобувачів вищої освіти для виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю відповідно до здобутої кваліфікації.

Яким чином забезпечуються чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти?

Згідно з «Положенням про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ», затвердженого наказом МДУ від 26 листопада 2015 року № 332, в МДУ застосовуються такі основні види контролю: вхідний (попередній), поточний, рубіжний (тематичний, модульний), підсумковий, контроль залишкових знань.

Перелік екзаменів та заліків семестрового контролю визначається робочим навчальним планом спеціальності. Форма проведення семестрового контролю, зміст і структура екзаменаційних білетів або контрольних завдань, критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри, про що студенти інформуються на початку семестру. Контрольні заходи проводяться згідно з графіком навчального процесу.

Екзамени та заліки оцінюються за національною, 100-бальною шкалою та шкалою ЕКТС. Національні оцінки «Зараховано», «Відмінно», «Добре», «Задовільно», оцінки ЕКТС «А», «В», «С», «D», «E» та бали від 60 до 100 за 100-бальною шкалою проставляються екзаменаторами у відомість обліку успішності, залікову книжку та навчальну картку студента. У заліковій книжці підпис ставить лектор. Національні оцінки «Незадовільно», «Не зараховано», оцінки ЕКТС «FX», «F» та бали від 1 до 59 за 100-бальною шкалою заносяться лише у відомість обліку успішності.

Яким чином і у які строки інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання доводиться до здобувачів вищої освіти?

Форма проведення семестрового контролю (усна, письмова, комбінована, тестування тощо), зміст і структура контрольних завдань та критерії оцінювання визначаються рішенням відповідної кафедри, про що студенти інформуються на початку семестру.

Яким чином форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)?

Згідно п.4 «Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ» атестація випускників ОП Соціологія ОК «Бакалавр» буде вперше здійснюватися відповідно до вимог освітньо-професійної програми, Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Маріупольському державному університеті, Положення про диплом з відзнакою Маріупольського державного університету. Термін проведення атестації визначається навчальним планом та графіком освітнього процесу. До атестації допускаються студенти, які виконали всі вимоги освітньої програми та навчального плану. Завершується навчання виданням диплому встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра з соціології.

Яким документом ЗВО регулюється процедура проведення контрольних заходів? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Процедура проведення контрольних заходів регулюється цілим рядом нормативних документів МДУ:

1. «Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті», затверджене наказом МДУ від 26.06.2015 №196);
2. «Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ», затверджене наказом МДУ від 26 листопада 2015 року № 332;

3. «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Маріупольському державному університеті», затверджене наказом МДУ від 01.11.2017 № 413, протокол Вченої ради МДУ від 25.10.2017 №3.

Усі нормативні документи, які регулюють процедуру проведення контрольних заходів, доступні на офіційному сайті МДУ за наступними посиланнями:

«Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті», затверджене наказом МДУ від 26.06.2015 №196 (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_osvitnogo_procusu.pdf);

«Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ», затверджене наказом МДУ від 26 листопада 2015 року № 332 (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_kontrolju_ta_ocinjiva.pdf);

«Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Маріупольському державному університеті», затверджене наказом МДУ від 01.11.2017 № 413, протокол Вченої ради МДУ від 25.10.2017 №3 (http://mdu.in.ua/Uceb/normativnye/polozhennja_pro_ek.pdf)

Яким чином ці процедури забезпечують об'єктивність екзаменаторів? Якими є процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів? Наведіть приклади застосування відповідних процедур на ОП

В університеті діє Етичний кодекс МДУ, затверджений протоколом Конференції трудового колективу від 25.01.2019 № 2, введений в дію наказом МДУ від 29.01.2019 №35 (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/etichnij_kodeks_mdu.pdf), у якому прописані основні етичні засади діяльності Маріупольського державного університету. З метою сприяння дотримання учасниками освітнього процесу положень цього Кодексу та розв'язання конфліктних ситуацій в МДУ створена постійно діюча Комісія з питань дотримання Етичного кодексу МДУ.

В Університеті створено Комісія з питань запобігання та виявлення корупції, в тому числі і з метою недопущення конфлікту інтересів.

На освітній програмі «Соціологія» випадків виникнення конфлікту інтересів між учасниками освітнього процесу не було.

Яким чином процедури ЗВО урегулюють порядок повторного проходження контрольних заходів? Наведіть приклади застосування відповідних правил на ОП

Процедура повторного проходження контрольних заходів регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті», «Положенням про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ», «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Маріупольському державному університеті».

Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачу, другий – комісії, яка створюється деканом факультету.

Студентам, які за результатами екзаменаційної сесії мають академічні заборгованості, розпорядженням декана факультету може бути надано право на їх ліквідацію (з затвердженням графіку ліквідації академічної заборгованості).

Здобувачі вищої освіти, які не склали державні екзамени, мають право на повторну (з наступного навчального року) державну атестацію протягом трьох років після відрухування з МДУ. Якщо студент не з'явився на засідання екзаменаційної комісії з поважної причини, що підтверджується відповідними документами, йому може бути встановлена інша дата складання екзамену під час роботи ЕК в цьому навчальному році. Здобувачі вищої освіти, які не ліквідували академічну заборгованість впродовж встановлених університетом термінів або отримали незадовільну оцінку при складанні комплексного державного екзамену, відруховується з університету.

Яким чином процедури ЗВО урегулюють порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів? Наведіть приклади застосування відповідних правил на ОП

Відповідно «Положенням про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ» та «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Маріупольському державному університеті», повторне складання екзаменів, заліків або державного екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. Як виняток, ректор може дозволити пересклати не більше двох екзаменів чи заліків студентові випускного курсу, якщо той претендує на одержання диплома з відзнакою.

В випадку незгоди з оцінкою на державному екзамені випускник має право подати апеляцію на ім'я ректора в день проведення державного іспиту з обов'язковим повідомленням декана факультету. У випадку надходження апеляції наказом ректора створюється комісія з розгляду апеляції. Головою комісії призначається декан відповідного факультету. До складу комісії входять завідувач випускової кафедри, науково-педагогічний працівник кафедри, що не є членом екзаменаційної комісії. Апеляція розглядається протягом трьох календарних днів після її подачі. Комісія може запропонувати ректору університету ініціювати скасування відповідного рішення екзаменаційної комісії, створення нової екзаменаційної комісії та проведення нового засідання в присутності представників комісії з розгляду апеляції.

На освітній програмі «Соціологія» не було оскарження процедур та результатів проведення контрольних заходів.

Які документи ЗВО містять політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності?

Політику і процедури дотримання академічної доброчесності в МДУ викладено в Положенні про академічну доброчесність в Маріупольському державному університеті (затверджено протоколом Вченої ради МДУ від 17.05. 2018 № 203, введено в дію наказом МДУ від 29.05.2018 №203). Положення знаходиться у вільному доступі на офіційній сторінці МДУ за посиланням http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_akademichnu_dobrochesnist_v_mdu.pdf

Які технологічні рішення використовуються на ОП як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності?

В МДУ розроблені та введені в дію «Положення про академічну доброчесність в МДУ», «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в кваліфікаційних роботах студентів МДУ», «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти МДУ». Саме цими документами керується кафедра у питаннях протидії порушенням академічної доброчесності при підготовці фахівців за освітньою програмою «Соціологія».

Активно впроваджується використання технічних засобів перевірки унікальності робіт. Для виявлення академічного плагіату в кваліфікаційних роботах використовується система «Unplag» (договір про співпрацю №16-05/2016 та договір про надання тестового доступу № 16-05/2016), яка передбачає видачу довідки про рівень унікальності роботи.

З ТОВ «АНТИПЛАГІАТ» був укладений договір про співпрацю №25/06 від 25.06.2018 року з метою перевірки наукових робіт викладачів.

З метою регулювання питань, пов'язаних з порушенням академічної доброчесності, і університеті діє Комісія з питань академічної доброчесності.

Яким чином ЗВО популяризує академічну доброчесність серед здобувачів вищої освіти ОП?

Для попередження недотримання норм академічної доброчесності проводиться активна інформаційна робота зі здобувачами вищої освіти, яка передбачає, у тому числі, ознайомлення з основними пунктами «Положення про академічну доброчесність в МДУ». Подібна робота проводиться як в рамках кураторських часів, так і шляхом участі здобувачів вищої освіти в кафедральних та між кафедральних семінарах з цього питання з залученням викладачів, представників юридичного відділу, наукової бібліотеки. Останній науковий семінар на тему «Академічна доброчесність у ЗВО» за участю викладачів кафедри філософії та соціології та здобувачів вищої освіти освітньої програми «Соціологія» проводився 17 грудня 2018 р.

З метою підвищення обізнаності здобувачів вищої освіти з цього питання, тема «Академічна доброчесність та боротьба з академічним плагіатом» включена до дисципліни «Основи наукових досліджень».

З метою виконання норм Положення про академічну доброчесність в МДУ» створена Комісія з питань академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти також залучаються до діяльності цієї комісії. Членами цієї комісії є голови студентських рад університету та факультетів.

Боротьба з академічною не доброчесністю реалізується, у тому числі, шляхом перевірки наукових робіт здобувачів вищої освіти на плагіат.

Яким чином ЗВО реагує на порушення академічної доброчесності? Наведіть приклади відповідних ситуацій щодо здобувачів вищої освіти відповідної ОП

Факти порушення норм академічної доброчесності з боку всіх учасників освітнього процесу розглядаються Комісією з питань академічної доброчесності, яка була створена в університеті на підставі «Положення про академічну доброчесність в МДУ», затвердженого протоколом Вченої ради МДУ від 17.05.2018 № 203, введеного в дію наказом МДУ від 29.05.2018 №203. Комісії наділена правом одержувати і розглядати заяви щодо порушення пунктів «Положення про академічну доброчесність в МДУ» та надавати адміністрації пропозиції щодо накладання на порушників відповідних санкцій. Будь-який працівник МДУ чи здобувач вищої освіти може звернутися до комісії з заявою про порушення норм академічної доброчесності. Рішення приймається шляхом відкритого голосування та вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини членів комісії.

На освітній програмі «Соціологія» фактів порушення академічної доброчесності не спостерігалося.

6. Людські ресурси

Яким чином під час конкурсного добору викладачів ОП забезпечується необхідний рівень їх професіоналізму?

Зарахування НПП на роботу до Університету здійснюється за конкурсним відбором відповідно до «Положення про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників, обрання за конкурсом та укладання з ними трудових договорів у Маріупольському державному університеті», затвердженого протоколом Вченої Ради від 27.12.2017 №7, введеного в дію наказом МДУ від 05.01.2018 №7. (http://mdu.in.ua/Dokumenty/konkurs/polozhennja_pro_provedennja_konkursnogo_vidboru_ppr.PDF) та відповідно до вимог, що наведені у Постанові Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти».

Опишіть, із посиланням на конкретні приклади, яким чином ЗВО залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

В рамках організації освітнього процесу та перспективи майбутнього працевлаштування випускників, МДУ щорічно проводить низку заходів, спрямованих на залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу, основними з яких є:
- презентація ОП «Skills Lab» за напрямками «Успішна кар'єра» та «Власна справа 2.0» від ГО «Маріупольська Спілка Молоді» (http://mdu.in.ua/news/studentiv_mdu_zaprosujut_na_osvitnju_programu_skills_lab_podacha_zajavok_do_21_listopada/2018-11-16-2790);
- зустрічі з представниками центру зайнятості, проведення тренінгів, зокрема «Співбесіда твоєї мрії» (http://mdu.in.ua/news/dosvid_mae_znachennja_den_kar_39_eri_u_mdu_15_kvitnja/2019-03-28-2982);
За підтримки Інформаційного центру ЄС на базі МДУ організовується День кар'єри ЄС, що спрямований на інформування молоді щодо шляхів професійного зростання та кар'єри можливості у контексті європейської інтеграції України (http://mdu.in.ua/news/den_kar_39_eri_es_molodi_fakhivci_diznalisja_pro_mozhливosti_pracevlashtuvannja_u_mariupoli/2018-04-24-2436), (http://mdu.in.ua/news/jarmarok_vakansij_treningi_i_diskusiji_u_mdu_projshov_den_kar_eri_es/2019-04-15-3016).

Опишіть, із посиланням на конкретні приклади, яким чином ЗВО залучає до аудиторних занять на ОП професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

Основними партнерами кафедри філософії та соціології виступають заклади вищої освіти та кафедри, які займаються підготовкою соціологів, Соціологічна асоціація України, Управління статистики в м. Маріуполі, органи місцевої влади, громадські організації. Зокрема, Головне управління Національної поліції в Донецькій області, Маріупольський міський центр зайнятості, Центр надання адміністративних послуг м. Маріуполь, Комуніальна установа «Методично-консалтинговий центр Маріупольської міської ради Донецької області», Громадська організація «Ініціативна група «Разом!», Центр розвитку стартапів на Сході України «1991 Mariupol».
На базі кафедри філософії та соціології проводиться Всеукраїнська науково-практична конференція «Міжкультурна комунікація і глокалізаційні процеси у соціологічному вимірі» http://mdu.in.ua/news/u_mdu_vidbulasja_naukovo-praktichna_konferencija_z_sociologiji/2019-04-12-3013, на яку запрошуються провідні соціологи, представники місцевої влади та громадських організацій.
Роботодавці беруть участь під час роботи студентських наукових товариств, круглих столів, що мають на меті обговорення найбільш актуальних проблем розвитку регіону та сучасного суспільства в цілому http://mdu.in.ua/news/u_mdu_projshla_nizka_proforientacijnikh_zustrickej/2019-10-25-3339, http://mdu.in.ua/news/u_mdu_urochisto_vidkrlili_vseukrajinskij_molodizhnij_forum_kozhne_zavtra_rozpochinaetsja_vzhe_sogodni/2019-10-28-3350, <http://mdu.in.ua/news/2019-10-31>. Професіоналі-практики допомагають вдосконалювати освітню програму з «Соціології».

Опишіть, яким чином ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів ОП? Наведіть конкретні приклади такого сприяння

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», «Положення про підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників МДУ» Університет забезпечує підвищення кваліфікації та стажування педагогічних та науково-педагогічних працівників не рідше, ніж один раз на п'ять років. Значному професійному розвитку науково-педагогічних працівників сприяє навчання в аспірантурі. Так, викладачі кафедри – Іванець Т. М. у 2018 р. захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю 23.00.01 – політичні інститути та процеси; Орехова С.Є. та Цибулько О. С. навчаються в докторантурі. Отримали вчене звання доцента: Цибулько О.С. (2019).
Відповідно до «Положення про підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників Маріупольського державного університету» викладачі кафедри проходять підвищення кваліфікації http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennja/polozhennja_pro_pidvyshennja_kvalifikat_2017.pdf
Так, за 2016-2019 роки пройшли програми підвищення кваліфікації: професор Шлюшинський Б.В. та доцент Іванов П.М. «Розвиток професійної компетенції викладача ВНЗ» (2016).
Закордонне стажування: професор Лисак В. Ф. «Vytautas Magnus University» Kaunas, Литва (2018); University of Tartu, Естонія (2019), доцент Сивак О. А. – «Організація навчального процесу, інноваційні методи та технології навчання у вищих навчальних закладах Польщі» Університет «Collegium Civitas», м. Варшава, Польща (2017); доцент Цибулько О. С. «Вища школа міжнародних відносин і суспільної комунікації» м. Холмі, Польща (2019).

Продемонструйте, що ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності

Продемонструйте, що ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності коротке поле
Відповідно до Додатку 5 до Колективного договору між адміністрацією та трудовим колективом МДУ на 2015-2020 роки від 23 березня 2015 р. (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/kolectivnij_dogovor_mizh_administracieju_ta_trudov.pdf), «Положення про преміювання» головними критеріями оцінки праці при преміюванні науково-педагогічного персоналу є: а) вклад працівника в роботу зі студентами та керівниками підприємств по укладенню угод на цільову та поглибленню підготовки майбутніх фахівців; б) використання нетрадиційних форм організації дипломової та курсового проектування, залучення для цієї роботи керівників підприємств та організацій, розробка тематики курсових та дипломних робіт; в) підготовка науково-практичних кадрів вищої кваліфікації (кандидатів та докторів наук); г) використання та пропаганда передового досвіду ведення навчального процесу; г) рівень та якість читання лекцій; д) рівень та якість розроблених методичних посібників (новизна матеріалу, використання активних методів навчання, розвиток творчості студентів); е) рівень комп'ютеризації навчального процесу по курсу та по кафедрі в цілому; є) показники виконання навчального навантаження; ж) робота студентських гуртків і семінарів; з) підвищення професійного рівня та педагогічної майстерності, впровадження результатів підвищення кваліфікації в навчально-методичну роботу і наукові дослідження; і) суворе дотримання правил трудового розпорядку.

7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Продемонструйте, яким чином фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення ОП забезпечують досягнення визначених ОП цілей та програмних результатів навчання?

Фінансові ресурси університету складаються з фінансування із загального фонду Держбюджету та надходжень спеціального фонду Держбюджету. Фінансування із загального фонду Державного бюджету надається для покриття витрат, пов'язаних з навчанням студентів за державним замовленням. Надходження спеціального фонду університету складаються від надання платних послуг та отримання грантів та цільових коштів на виконання окремих доручень.
МДУ розміщується у 5 навчальних корпусах. Загальна площа університету становить 30883,6 м², з них навчальні приміщення - 6702,5 м². Показник забезпечення навчальними приміщеннями (з урахуванням навчання у 3 зміни) становить 2,8 м², що відповідає нормативним вимогам п.33 Ліцензійних умов.
Інформаційне забезпечення освітньої діяльності формується на основі Наукової бібліотеки (160 000 одиниць фонду). Викладачі та студенти мають доступ до електронних баз (Polpred.com), електронна бібліотека видавництва «Центр учбової літератури», JournalTOCs, електронно-бібліотечна система BiblioRossaica та мережеві електронні ресурси вільного доступу (Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України, Електронна бібліотека «Мислене древо»), Тематичний інтернет-навігатор Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського).
Соціально-побутова інфраструктура Маріупольського державного університету включає Наукову бібліотеку, 3 медичні пункти, 3 їдальні та буфети, гуртожиток на 450 місць, спортивний комплекс.

Продемонструйте, яким чином освітнє середовище, створене у ЗВО, дозволяє задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти ОП? Які заходи вживаються ЗВО задля виявлення і врахування цих потреб та інтересів?

У 2016-2017 навч. році було запроваджено анкетування «Університет очима студентів» з метою оцінювання якості освітньої діяльності в університеті. Загальна оцінка студентами якості освітніх послуг МДУ досить висока (76,2% студентів «повністю» або «скоріше» задоволені своїм навчанням в університеті).
У 2019-2020 навч. році у МДУ було проведено анкетування студентів «Аналіз якості вищої освіти». Кількість студентів, які «повністю» або «скоріше» задоволені навчанням в МДУ складає 79% (що на 2,8% більше ніж за попередні оцінюваннями). Один з блоків опитування був направлений на те, щоб дізнатися задоволеність здобувачів вищої освіти рівнем забезпечення ресурсами освітнього процесу в МДУ (<https://docs.google.com/forms/d/12E8zrTWsh7HjTDCz2mTJR-UNU018UwSmq7ignyl/edit>). Результати опитування були розглянуті на засіданні науково-методичної ради МДУ від 04.12.2019 р. (http://mdu.in.ua/index/jakist_osvity/0-276)
Також було проведено анкетування здобувачів «Позанавчальна діяльність очима

Опишіть, яким чином ЗВО забезпечує безпечність освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти (включаючи психічне здоров'я)?

Освітнє середовище Маріупольського державного університету є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою «Соціологія». Освітня діяльність в Університеті спрямована на створення умов для особистого розвитку і творчої самореалізації людини, формування національних та загальнолюдських цінностей, створення рівних можливостей для молоді у здобутті якісної освіти, підготовки до життя і праці в сучасних умовах, розроблення та запровадження освітніх інноваційних технологій, демократизацію освіти та навчально-виховного процесу, розвитку освіти впродовж життя, інтеграцію української освіти в європейський і світовий простір, забезпечення соціального захисту студентів та науково-педагогічних працівників.

На базі МДУ створена Студентська рада – орган студентського самоврядування. Її структура розроблена з урахуванням кращих традицій європейських закладів вищої освіти. Також в МДУ працює штатний психолог, діє первинна профспілкова організація співробітників та студентів МДУ.

Опишіть механізми освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів вищої освіти? Яким є рівень задоволеності здобувачів вищої освіти цією підтримкою відповідно до результатів опитувань?

В університеті створено розгалужену структуру освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів вищої освіти, яка включає, зокрема, молодіжний клуб, профспілку, інспектора з соціальної роботи, юрисконсульта, практичного психолога, куратора академічної групи. Допомога в адаптації до навчання в університеті здійснюється завдяки участі у культурно-масових заходах: дебют першокурсників; організація зустрічей з представниками студентської ради університету, профспілки, молодіжним центром; анкетування щодо виявлення інтересів та потреб в організації позанавчального дозвілля. Здобувачі ЗВО можуть отримати консультації інспектора з соціальної роботи у вирішенні організаційних питань (соціальні стипендії, матеріальна допомога, поселення у гуртожиток тощо). Постійно проводиться мотивація студентів до культурного розвитку через діяльність творчих колективів: НАНТ «Промінь»; Театральна студія «Tallant»; Вокальна студія; студія сучасного спортивного танцю «Еквілібріум». Згідно з анкетуванням студентів щодо якості вищої освіти в МДУ у 2019-2020 навч. році, було проведено оцінювання ресурсів освітнього процесу. Здобувачі задоволені освітньою підтримкою на 33% , організаційною – на 37%, інформаційною – на 43%, консультативною – на 34% та соціальною – на 36%. Рівень викладання у ЗВО оцінюється студентами як високий та достатній та складає 95%.

Яким чином ЗВО створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами? Наведіть посилання на конкретні приклади створення таких умов на ОП (якщо такі були)

Відповідно до п. 33 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187, в редакції постанови Кабінету Міністрів від 10 травня 2018 р. № 347 щодо доступності до навчальних приміщень для осіб з особливими освітніми потребами у Маріупольському державному університеті здійснено обстеження навчальних корпусів та студентського гуртожитку щодо їх відповідності державним будівельним нормам в частині доступності для маломобільних груп населення, розроблено та затверджено поквартальний План-графік на 2018-2020 рр. реконструкції та проведення ремонту навчальних корпусів Маріупольського державного університету щодо доступності до навчальних приміщень осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (http://mdu.in.ua/index/osoblivi_potrebi/0-296).

Яким чином у ЗВО визначено політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій (включаючи пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією)? Яким чином забезпечується їх доступність політики та процедур врегулювання для учасників освітнього процесу? Якою є практика їх застосування під час реалізації ОП?

Відповідно до п. 2.1.8. Етичного кодексу МДУ однією з морально-етичних засад діяльності МДУ є взаємна довіра та взаємоповага, партнерство і взаємодопомога, що передбачає: створення та дотримання в МДУ атмосфери доброзичливості, партнерської взаємодії, колективної співпраці в освітній та професійній діяльності учасників освітнього процесу. Повага в університеті має бути взаємною, виявлятися як до інших, так і до себе. Варто поважати й цінувати різноманітні, а іноді й протилежні думки та ідеї.

Обов'язковим є уникнення ситуацій залякування, погроз, приниження та паплюження честі колег, фізичного та психічного насильства, нецензурної мови, проявів будь-якої дискримінації.

Процедура врегулювання конфліктних ситуацій відображена у пункті 3.11 Етичного кодексу МДУ.

З метою розв'язання конфліктних ситуацій в МДУ створюється постійно діюча Комісія з питань дотримання Етичного кодексу МДУ

http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/etichnij_kodeks_mdu.pdf

Також створена Комісія з питань запобігання та виявлення корупції в МДУ. Організаційні засади роботи цієї комісії регламентує Положення про Комісію з питань запобігання та виявлення корупції в МДУ (http://mdu.in.ua/Dokumenty/korup/polozhennja_pro_komisiju.pdf).

На офіційному сайті МДУ створений окремий розділ «Антикорупційні заходи», який містить вичерпну інформацію щодо політики МДУ відносно запобігання корупції. В цьому розділі розміщена форма «Повідомити про факт корупції», що дає змогу учасникам освітнього процесу доступно та просто висловити скарги тощо (http://mdu.in.ua/index/antikorupciji_zakhodi/0-173).

Під час реалізації ОП «Соціологія» не виникало подібних ситуацій. Звернень до Комісії з питань дотримання Етичного кодексу МДУ з приводу врегулювання конфліктних ситуацій (включаючи пов'язаних із сексуальними домаганнями та/або дискримінацією) та до Комісії з питань запобігання та виявлення корупції в МДУ не надходило.

8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Яким документом ЗВО регулюються процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП? Наведіть посилання на цей документ, оприлюднений у відкритому доступі в мережі Інтернет

Нормативними документами Маріупольського державного університету, які регулюють процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП, є:

1) Методичні рекомендації з розробки освітніх програм у МДУ (Наказ Маріупольського державного університету 20.11.2017 № 448; протокол Вченої ради МДУ 25.10.2017 №3) http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/metodichni_rekomendaciji_z_rozrobki_osvitnix_prog.pdf

2) Методичні рекомендації з розробки профілю освітніх програм (Наказ Маріупольського державного університету 20.11.2017 № 447 протоколи Вченої ради МДУ 25.10.2017 №3, 06.11.2017 №4)

http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/metodichni_rekomendaciji_z_rozrobki_profilu_osvit.pdf

Опишіть, яким чином та з якою періодичністю відбувається перегляд ОП? Які зміни були внесені до ОП за результатами останнього перегляду, чим вони були обґрунтовані?

Освітні програми розробляються в МДУ для всіх рівнів вищої освіти за кожною спеціальністю на підставі стандартів вищої освіти з урахуванням вимог Національної рамки кваліфікацій. З метою постійного удосконалення освітніх програм, забезпечення відповідності освітніх програм цілям, очікуванням, потребам і задоволенням стейкхолдерів та суспільства університет здійснює їх періодичний перегляд та моніторинг.

Розроблення, моніторинг та запровадження в освітній процес освітніх програм МДУ здійснюється відповідно до системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності у Маріупольському державному університеті, затверджений протоколом Вченої ради МДУ від 22.10.2014 №2.

Моніторинг ОП та навчальних планів проводиться в Маріупольському державному університеті на таких рівнях:

кафедра – науково-методична комісія факультету – навчальний відділ – науково-методична рада;

студент – група – курс – факультет;

навчальна дисципліна – цикл підготовки – навчальний план.

Для вивчення ефективності функціонування освітньої програми використовується сукупність критеріїв, показників і методів дослідження. У зв'язку з отриманням ліцензії на провадження освітньої діяльності за спеціальністю 054 «Соціологія» була затверджена тимчасова освітньо-професійна програма «Соціологія» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти (схвалена Вченою радою МДУ, протокол засідання від 24.06.2016 р. №13). Вона була переглянута та у 2018 році затверджена нова освітньо-професійна програма «Соціологія» для першого (бакалаврського) рівня (протокол засідання Вченої ради МДУ від 17.05.2018 №11).

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, як здобувачі вищої освіти залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості, а їх позиція береться до уваги під час перегляду ОП

Здобувачі вищої освіти МДУ залучаються до процесу обговорення ще на етапі розробки проекту ОП відповідною робочою групою.

Відповідно до локальних нормативних актів, здобувачі вищої освіти залучені до роботи у дорадчих та робочих органах університету, зокрема, здобувачі вищої освіти є членами Науково-методичної ради, яка розглядає ОП та вносить рішення про рекомендацію/не рекомендацію до затвердження її Вченою радою.

Члени студентської ради університету також входять і до складу Вченої ради університету. За рішенням Вченої ради до її складу можуть входити представники організації роботодавців. При цьому не менш як 75% відсотків складу Вченої ради повинні становити наукові, науково-педагогічні працівники Університету і не менш як 10% - виборні представники з числа студентів.

Положення про Вчену раду Маріупольського державного університету. (Наказ Маріупольського державного університету 28.12.2017 № 528 протоколи Вченої ради МДУ 27.12.2017 №7) http://mdu.in.ua/Dokumenty/obgovorennya/polozhennja_pro_vchenu_radu.pdf

Яким чином студентське самоврядування бере участь у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП

Відповідно до Положення про систему забезпечення якості в МДУ (затверджено Вченою радою МДУ від 22.10.2014 року) залучення всіх учасників освітнього процесу (викладачі, науковці, навчально-допоміжний та обслуговуючий персонал, студенти) до забезпечення якості освіти, мотивації студентів до здобуття якісних освітніх послуг є одним з ключових принципів СВЗЯ в університеті. Крім того, одним з рівнів СВЗЯ МДУ є студентський рівень. Здобувачі вищої освіти беруть участь в управлінні університетом (члени рейтингових комісій факультетів, стипендіальної комісії університету, науково-методичної ради, вченої ради).

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, як роботодавці безпосередньо або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості

У процесі практичної підготовки ОС «Бакалавр» відбувається ознайомлення роботодавців з ОП, яке завершується обов'язковим підписанням угод щодо проходження студентами виробничих практик та визначення місць майбутнього працевлаштування у галузі соціології. Роботодавці безпосередньо залучаються до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості через організацію таких заходів: ярмарок професій http://mdu.in.ua/news/mdu_vzjav_uchast_u_jarmarku_profesij_u_volnovasi/2019-10-30-3358, конференцій http://mdu.in.ua/news/u_mdu_obgovorili_traektoriji_stalogo_rozvitku_ukrajinskogo_suspilstva/2019-11-15-3391, зустрічей та круглих столів з роботодавцями, які залучаються до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості, наприклад, з Агенцією місцевої демократії (http://history.mdu.in.ua/news/studenti_ta_vikladachi_kafedr_miznarodnikh_vidnosin_ta_zovnishnoji_politiki_ta_kulturologiji_proveli_zustrich_zi_stejkholderom/2020-01-24-105).

Опишіть практику збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників ОП

На виконання Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. №1726 «Про підвищення рівня працевлаштування випускників вищих навчальних закладів» 01 грудня 2010 р. у Маріупольському державному університеті був створений відділ з організації практик та працевлаштування випускників, який рішенням Вченої ради від 10.10.2018 р. був реорганізований у навчальну лабораторію з організації практик та працевлаштування випускників. Відповідно до «Положення про навчальну лабораторію з організації практик та працевлаштування випускників Маріупольського державного університету», введеного в дію наказом Маріупольського державного університету від 19.10.2018 р. №394, серед завдань навчальної лабораторії є здійснення моніторингу працевлаштування випускників шляхом збору доповідних записок від кафедр. На основі аналізу наданої інформації формується щорічний загальний звіт щодо працевлаштування випускників МДУ, який обговорюється на засіданнях кафедр, вчених рад факультетів та університету.

Які недоліки в ОП та/або освітній діяльності з реалізації ОП були виявлені у ході здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості за час її реалізації? Яким чином система забезпечення якості ЗВО відреагувала на ці недоліки?

У МДУ функціонує система забезпечення якості, яка спрямована на виявлення недоліків в ОП та/або освітній діяльності з їх реалізації. Це передбачає проведення необхідних процедур моніторингу на наступних етапах: випускова кафедра, факультет, МДУ. З метою забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності в МДУ, на етапах підготовки документів для ліцензування, розробки проекту ОП «Соціологія» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти аналізують усі складові забезпечення якісного освітнього процесу. З метою виявлення недоліків, їх запобігання щосеместрово проводяться заміри залишкових знань ЗВО, розробляються складові КНМЗНД, аналізується стан кадрового, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітньої програми. Під час реалізації освітньої програми недоліків не виявлено.

Продемонструйте, що результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти беруться до уваги під час удосконалення ОП. Яким чином зауваження та пропозиції з останньої акредитації та акредитації інших ОП були ураховані під час удосконалення цієї ОП?

Освітня програма проходить первинну акредитацію. Під час реалізації освітнього процесу були враховані висновки експертної комісії МОН України про підсумки проведення ліцензійної експертизи:

1. Активізувати роботу з підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації за соціологічними спеціальностями.

Проведена робота:

Проїшли підвищення кваліфікації: Іванов П. М. (МДУ, 2016), Слющинський Б. В. (МДУ, 2016), Романцова Н. І. (Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2017), Орехова С. Є. (МДУ, 2017), Константинова Ю. В. (МДУ, 2018), Лисак В. Ф. (МДУ, 2018).

Проїшли міжнародне стажування: Сивак О. А. (Baltic Research Institute of Transformation Economic Area, Латвія, 2017), Цибулько О. С. (Вища школа міжнародних відносин і суспільної комунікації в м. Холмі, Польща, 2019) Лисак В. Ф. (Vytautas Magnus University, Каунас, Литва, 2018; University of Tartu, Естонія, 2019).

Захистила кандидатську дисертацію: Іванець Т. М. (2018).

Отримали вчене звання доцента: Цибулько О. С. (2019).

2. Доукомплектувати бібліотечні фонди університету сучасною навчальною та науковою літературою соціологічного спрямування на паперових та електронних носіях. Удосконалити електронний каталог наявної навчальної та наукової літератури, а також посилити роботу з підготовки та видання власних навчальних посібників та підручників.

Проведена робота:

На офіційному сайті бібліотеки МДУ (<http://slibr.mdu.in.ua/>) розміщується, систематично оновлюється та підтримується актуальна інформація щодо стану та наявності електронного каталогу професійноорієнтованих видань в галузі соціології. Постійно оновлюється бібліотечний фонд за освітньою програмою «Соціологія». На кафедрі розробляється та оновлюється навчально-методичне забезпечення для освітніх компонентів.

3. Доукомплектувати ліцензованим програмним забезпеченням, спрямованим на професійно-практичну підготовку фахівців із соціології, комп'ютерний клас історичного факультету.

Проведена робота:

Для соціологічної лабораторії МДУ придбано програмне забезпечення для збору та аналізу даних соціологічних та маркетингових досліджень OSA. 4. Розширити перелік баз практики для формування у студентів соціологічних компетенцій, необхідних їм для здійснення професійної діяльності.

Проведена робота:

Кафедра активно співпрацює з органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями міста Маріуполя.

5. Визначити окремий напрям наукових соціологічних досліджень на кафедрі філософії та соціології, який би враховував регіональні особливості та сприяв соціальному розвитку українського Приазов'я.

Проведена робота:

Дослідження на кафедрі філософії та соціології спрямовані на комплексне дослідження соціальних процесів в регіоні в умовах суспільно-політичної кризи на Сході України.

Опишіть, яким чином учасники академічної спільноти змістовно залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП?

Відповідно до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Університеті визначено такі рівні системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти: студентський, викладацький, кафедральний, факультетський, університетський. Крім того, залучення всіх учасників освітнього процесу (викладачі, науковці, навчально-допоміжний та обслуговуючий персонал, студенти) до забезпечення якості освіти, мотивації студентів до здобуття якісних освітніх послуг є одним з ключових принципів СВЗЯ в університеті. Контроль за дотриманням нормативних вимог та принципів СВЗЯ здійснюють у межах своїх службових обов'язків проректори, керівники структурних підрозділів.

Опишіть розподіл відповідальності між різними структурними підрозділами ЗВО у контексті здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти

Відповідно до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Університеті визначено складові СВЗЯ МДУ, зокрема кадрове забезпечення освітньої діяльності, оцінювання науково-педагогічних та педагогічних працівників; матеріально-технічне та інформаційне забезпечення освітньої діяльності; навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності; оцінювання здобувачів вищої освіти; забезпечення академічної мобільності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників; забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом; здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм; забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації; систему запобігання академічного плагіату у здобувачів вищої освіти. Контроль за дотриманням нормативних вимог та принципів СВЗЯ здійснюють у межах своїх службових обов'язків проректори, керівники структурних підрозділів.

9. Прозорість і публічність

Якими документами ЗВО регулюється права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу? Яким чином забезпечується їх доступність для учасників освітнього процесу?

Забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації є однією із складових СВЗЯ МДУ. Публічність інформації про діяльність Університету забезпечується згідно із Законом України «Про вищу освіту», наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2015 р. №166 «Деякі питання оприлюднення інформації про діяльність вищих навчальних закладів». В університеті проводиться систематичне оновлення та

підтримання в актуальному стані інформації, що підлягає оприлюдненню на офіційному веб-сайті МДУ.

Статут МДУ

http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/statut_mdu.pdf

Правила внутрішнього розпорядку МДУ

http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/pravila_vnutrishnogo_rozporjadku_mdu.pdf

Колективний договір між адміністрацією та трудовим колективом Маріупольського державного університету на 2015-2020 роки

http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/kolektivnij_dogovir_mizh_administracieju_ta_trudov.pdf

Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Маріупольському державному університеті

<http://mdu.in.ua/Dokumenty/systema.pdf>

Наведіть посилання на веб-сторінку, яка містить інформацію про оприлюднення на офіційному веб-сайті ЗВО відповідного проекту з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін (стейкхолдерів). Адреса веб-сторінки

<http://mdu.in.ua/publ/>

Наведіть посилання на оприлюднену у відкритому доступі в мережі Інтернет інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти)

ОПП 2016 року:

http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/bak-2016/sociologija_2016.pdf

ОПП 2018 року:

http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/bak/sociologija_2018.pdf

10. Навчання через дослідження

Продемонструйте, що зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів)

-

Опишіть, яким чином зміст освітньо-наукової програми забезпечує повноцінну підготовку здобувачів вищої освіти до дослідницької діяльності за спеціальністю та/або галуззю

-

Опишіть, яким чином зміст освітньо-наукової програми забезпечує повноцінну підготовку здобувачів вищої освіти до викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

-

Продемонструйте дотичність тем наукових досліджень аспірантів (ад'юнктів) напрямом досліджень наукових керівників

-

Опишіть з посиланням на конкретні приклади, як ЗВО організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень аспірантів (ад'юнктів)

-

Проаналізуйте, як ЗВО забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, наведіть конкретні проекти та заходи

-

Опишіть участь наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

-

Опишіть чинні практики дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів)

-

Продемонструйте, що ЗВО вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

-

11. Перспективи подальшого розвитку ОП

Якими загалом є сильні та слабкі сторони ОП?

Освітня програма має чіткі цілі, які повністю відповідають місії університету та Стратегії його розвитку, та розроблялася у відповідності до вимог ринку праці з урахуванням галузевого і регіонального контексту.

Зміст освітніх компонентів забезпечує формування необхідних компетентностей, які набуваються поступово та формуються за допомогою комплексу навчальних дисциплін.

У ході навчання у здобувачів вищої освіти формується ціла низка загальних компетентностей (вміння застосовувати основні принципи функціонування сучасного суспільства сталого розвитку та його соціальних інститутів в умовах ринкових відносин; ефективно формувати комунікаційну стратегію; працювати в команді; розвивати вміння вчитися упродовж життя та розробляти власну траєкторію саморозвитку; використовувати інформаційні та комунікаційні технології, навички збору, обробки, збереження, продукування, передачі й аналізу професійно важливої інформації з різних джерел) та фахових компетентностей (вміння спланувати соціологічне дослідження, скласти соціологічну звітність; зібрати й проаналізувати кількісну та якісну соціальну інформацію; підготувати аналітичні, дослідницькі й навчально-наукові роботи з соціології; освоювати нові теорії, моделі, методи дослідження з урахуванням цілей і завдань дослідження та використовувати їх при здійсненні експертної, консалтингової, аналітичної діяльності; самостійно розробляти пропозиції та рекомендації щодо вирішення соціальних проблем; планувати та здійснювати проектні роботи у галузі вивчення громадської думки, організації роботи маркетингових служб, проведення соціальної експертизи політичних і науково-технічних рішень).

У ОП належним чином забезпечений студентоцентризований підхід. Освітня програма містить широкий перелік вибіркового дисциплін, які надають можливість студентам самим формувати свій власний індивідуальний навчальний план.

Проходження низки навчальних на виробничих практик сприяє розвитку професійних та практичних знань, отриманню навичок ведення самостійної наукової роботи, розробки та проведення різноманітних соціологічних досліджень.

Визначені в освітній програмі програмні результати навчання повністю відповідають вимогам 7 рівня Національної рамки кваліфікацій (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти).

Крім переваг, можна визначити і слабкі сторони освітньої програми. Для формування практичних навичок у межах освітньої програми та з метою підвищення рівня кваліфікації майбутніх фахівців-соціологів треба передбачити стажування здобувачів вищої освіти у провідних соціологічних організаціях країни (за межами м. Маріуполя) та взяти курс на активізацію співпраці з провідними європейськими університетами шляхом залучення закордонних соціологів (як теоретиків, так і практиків) до проведення лекцій та зустрічей із здобувачами вищої освіти освітньої програми «Соціологія».

Якими є перспективи розвитку ОП упродовж найближчих 3 років? Які конкретні заходи ЗВО планує здійснити задля реалізації цих перспектив?

Враховуючи відсутність сьогодні навіть проекту Стандарту вищої освіти України для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05

«Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 054 Соціологія, перспективи розвитку освітньої програми упродовж найближчих трьох років полягають у продовженні курсу орієнтації на проведення конкретних соціологічних досліджень під час підготовки здобувачів вищої освіти за цією освітньою програмою з урахуванням регіонального та галузевого аспектів.

Серед пріоритетних напрямків роботи є удосконалення освітньої програми «Соціологія» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти та ліцензування освітньої програми за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Удосконалення освітньої програми «Соціологія» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти передбачено проводити за декількома напрямками.

Продовження та посилення акценту під час підготовки фахівців на практичну підготовку, розширення та диференціація баз для проходження практик, розвиток співпраці з усіма провідними підприємствами міста.

Підписання договорів про співпрацю з провідними вітчизняними соціологічними організаціями та організація стажувань здобувачів вищої освіти у цих організаціях з метою набуття досвіду та навичок практичної роботи професійного соціолога.

Введення в структуру освітньої програми навчальних компонентів, які б сформували у здобувачів вищої освіти комплексний підхід до розуміння особливостей регіональних процесів та навички з розробки та проведення соціологічних досліджень з урахуванням характерних рис регіону.

Підвищення рівня участі здобувачів вищої освіти на освітній програмі «Соціологія» та викладачів кафедри у соціальних та громадських проектах, які реалізуються в місті, регіоні та країні.

Активізація міжнародної співпраці в рамках освітньої програми та участі здобувачів вищої освіти даної освітньої програми у програмах подвійного диплому на основі партнерства з провідними європейськими університетами.

Запевнення

Запевняємо, що уся інформація, наведена у відомостях та доданих до них матеріалах, є достовірною.

Гарантуємо, що ЗВО за запитом експертної групи надасть будь-які документи та додаткову інформацію, яка стосується освітньої програми та/або освітньої діяльності за цією освітньою програмою.

Надаємо згоду на опрацювання та оприлюднення цих відомостей про самооцінювання та усіх доданих до них матеріалів у повному обсязі у відкритому доступі.

Додатки:

Таблиця 1. Інформація про обов'язкові освітні компоненти ОП

Таблиця 2. Зведена інформація про викладачів ОП

Таблиця 3. Матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

***

Шляхом підписання цього документа запевняю, що я належним чином уповноважений на здійснення такої дії від імені закладу вищої освіти та за потреби надаю документ, який посвідчує ці повноваження.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом/кваліфікованою електронною печаткою.

Інформація про КЕП

ПІБ: Петрова Ірина Олександрівна

Дата: 20.02.2020 р.

Таблиця 1. Інформація про обов'язкові освітні компоненти ОП

Назва освітнього компонента	Вид компонента	Силабус або інші навчально-методичні матеріали		Якщо освітній компонент потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, наведіть відомості щодо нього*
		Назва файла	MD5- хеш файла	
Математичні методи в соціології	навчальна дисципліна	<i>РП_Матметод в соціології.pdf</i>	FHtarrGsjSHP2rQWr7/Z0G3GWSbKOSrof1VvGuZyt9s=	-
Соціологія економіки і праці	навчальна дисципліна	<i>РП_Соціологія економіки і праці.pdf</i>	r0yIE/YNoZxYNUn+bGxyBXqBkyXe7u3gb2VNF2Rjq/w=	-
Основи наукового дослідження	навчальна дисципліна	<i>РП_Основи наукового дослідження.pdf</i>	asDTJNYx9Vywiarm31fFhQHEw2VLVK60ToLmf9mNC1Y=	-
Соціологія управління	навчальна дисципліна	<i>РП_Соціологія управління.pdf</i>	ME6blXuE3mPSE0wJQ98yy9PDdhmuUNL/TkonL7IPOhY=	-
Кількісні та якісні методи в соціологічних дослідженнях	навчальна дисципліна	<i>РП_Кількісні та якісні методи в соціологічних дослідженнях.pdf</i>	R7OTRravi+xRi/KuTlJwxj237zN6tYoIH7ssHxCtG3U=	-
Методологія соціологічних досліджень	навчальна дисципліна	<i>РП_Методологія і методи соціологічного дослідження .pdf</i>	g+7pZoU12Hpz0MusBR62FvtgccTI8OpU8Yi7p4wCIMQ=	-
Програмування соціологічних досліджень	навчальна дисципліна	<i>РП_Програмування соціологічних досліджень.pdf</i>	3qYnVci77vanZCxr3Ju5wC/pr5UHmf9IdNGDvknTMk=	-
Соціологія міжнародних відносин та політики	навчальна дисципліна	<i>РП_Соціологія міжнародних відносин та політики.pdf</i>	GduG8/M/+visGV7s29qkf4esZKXi3loJ0oc5l2ii3JU=	-
Методи збору соціологічних інформації	навчальна дисципліна	<i>РП_Методи збору соціологічної інформації.pdf</i>	TSY7VRKjQnxOYL9SAJK0IaciwMdrSOJabVaPXuiZM=	-
Іноземна мова (англійська)	навчальна дисципліна	<i>РП_Іноземна мова.pdf</i>	B/uF/3ncEh12vU/ZYsGKjTs4pdDdGfeVI6qbEnhzn+k=	-
Етнологія України	навчальна дисципліна	<i>Етн._Укр._Соц.pdf</i>	98SSAMY4FvNLeY2YZXpPCxslgDsOrKu9umtTNeRYc1A=	-
Навчальна (ознайома-навчальна практика)	практика	<i>Навчальної практики.pdf</i>	zvEkN71NpEGa2uGbt+8OfyvZffCxLWI2RHmLBX1WVs=	-
Виробнича (соціологічна) практика	практика	<i>Виробнича практика (соціологічна).pdf</i>	fRpMjBVadJXQm5ICHEhqcujH8BHIfabjb4nk9xHyszK=	-
Виробнича (комплексна)	практика	<i>Виробнича практика (комплексна).pdf</i>	bRxGc7y95LT15Q2QSt3ydVLjMXqc1QiKG6C5XfD9G58=	-
Друга іноземна мова	навчальна дисципліна	<i>РП_Друга іноземна мова.pdf</i>	EjKGqy+5sKyX14q8NbvvdXplvU2ICB0o4nBA5nzJhpA=	-
Методика викладання соціології	навчальна дисципліна	<i>РП_Методика викладання соціології.pdf</i>	ATDv8GxaH7SrP+GAvAjm5pbF4mF/i7nj02nTf341QLs=	-
Ймовірність і статистика	навчальна дисципліна	<i>РП_Ймовірність та статистика.pdf</i>	JrTEmlwghMb1bdnj6c4valTicuGAhzsqjiMs19nbHhg=	-
Соціологічна думка в Україні	навчальна дисципліна	<i>РП_Соціологічна думка в Україні.pdf</i>	lIFpwjAIAPkr3ge1uc0qyQ8Tqg2Ur3U7kddZDnU6AY=	-
Сучасні соціологічні теорії	навчальна дисципліна	<i>РП_Сучасні соціологічні теорії.pdf</i>	+7hjZbg3ctRiSOhOL56itXlkvaL45NpNpVFFvG5csg=	-
Вступ до фаху	навчальна дисципліна	<i>РП_Вступ до фаху.pdf</i>	CjQfAbLFTuOgJU+jqEsu7ACxOP+gUMcsjFO9zZT2jU=	-
Історія України	навчальна дисципліна	<i>РП історія України міжфак (Новікова) (2)2016-2017.pdf</i>	pQqA3t+mroLHLq0BxJoj5tzY2XP/8/TFg0HLS8R20FM=	-
Українська мова (за професійним спрямуванням)	навчальна дисципліна	<i>Роб. пр. Укр. м. за пр. спр. 2017-2018 Нікольченко М.В..pdf</i>	JiM9qEop8t9xrc3r+vz2m4Oc7Tt/HsLpTKsFBz2D1U=	-
Історія української культури	навчальна дисципліна	<i>РПНД Іст укр культ 012 029 032 051 052 053 054 073 034 081 101 124 242 013 125 291 292 061 014 035.pdf</i>	/+CsjEFUbcQx4W7it0k8kLijWHbxer97gijBdL0u/ll=	-
Основи економічної теорії	навчальна дисципліна	<i>Робоча програма ОЕТ (міжфак) 17-18 (1).pdf</i>	ioYWFwxw3QW9lp2mKkwVbxn8JrSWbuSw0KJciOPico=	-
Основи психології	навчальна дисципліна	<i>РП Основи психології, 17-18, Генералова.pdf</i>	Q/VK7AgSidLmUZqCAfPHfZFIikYnlQuKdybo14HT6cE=	-

Основи правознавства	навчальна дисципліна	Основи правознавства 17-18.pdf	9DTyFRkFSf9sdK0Qeg1bgFS+u+nORKqOQWSgHUhfBw0=	-
Філософія	навчальна дисципліна	Філософія 2017-2018 готово.docx (1).pdf	3M07Yi/O85G9jjh/7ULR4H0nYs0hItr2B5Fx+IIDHys=	-
Безпека життєдіяльності	навчальна дисципліна	Робоча програма БЖД 2017-2018 готово (2).pdf	uGLRTb8YnOSXOaT0NF1cpvnNk2ZCy0uBI4D+b+ANT8c=	-
Фізичне виховання	навчальна дисципліна	ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ 2016 (1).pdf	3H1SZU2nhj2pkNolFEBqd1UFmXU2b6ZjDw2uwbiYIOA=	-
Комп'ютерні системи і технології	навчальна дисципліна	РПНД КСТ 2016-2017.pdf	GG4rjEL63MtKliScq0PcYnxfjt8MBeYomXfBCStdD4=	Комп'ютерний клас історичного факультету - аудиторія № 109 Обладнання аудиторії (системний блок - 14 шт., монітор - 14 шт., настінний екран для проектора - 1 шт., мультимедійний проектор, дошка стаціонарна для маркеру - 1) дозволяє виробити навички ефективного використання інформаційних технологій у професійній діяльності для студентів спеціальності 054 Соціологія
Соціальна політика	навчальна дисципліна	РП Соціальна політика .pdf	pbj3jvq4ggbo8NKWhaz9XjvYrI0Fer95e9Ac5twWn4=	-
Теорія соціальних змін та глобалізації	навчальна дисципліна	РП Теорія соц. змін.pdf	ySkAQNK0ZQNhr0GMvMBjn9Is+9blZgihih3wO2qzccM=	-
Соціологія масової комунікації	навчальна дисципліна	РП Соціологія масової комунікації.pdf	VzO0Mh0enuxE37oS+qJnW1p/nwGYcJPEp3bf1jwAC4=	-
Загальні соціологічні теорії	навчальна дисципліна	РП Загальні соц.теорії.pdf	XQJ1EntBrVqod5hPcdFLLAAC9r4sSq2LiNncTkNlfU=	-
Історія соціології	навчальна дисципліна	РП Історія соціології.pdf	Dpa9a896sWfdY8EoDrlRg4fBqB7K0mXcBX3wjuZ3GCU=	-
Соціологія освіти і молоді (з курсовою роботою)	навчальна дисципліна	РП Соціологія освіти і молоді.pdf	S2XtnrDpfC48XIVvFAF4+OjE0Kd0jTZBqBC5fVNGej8=	-
Соціальна структура суспільства	навчальна дисципліна	РП Соціальна структура суспільства.pdf	SwvQYhLmVvk10c1OZG+GUCq0mByYw1/MQRhDB5dF5vg=	-
Організаційна робота соціологічної служби	навчальна дисципліна	РП Організація роботи соціологічної служби (1).pdf	8qSbjDhDxhpRd9zlqso2bAlmfp0HdwudTXfWhi1IbXw=	-
Курсові роботи	курсорова робота (проект)	Методичні рекомендації до курсових робіт.pdf	2Wo/TQH1nDs40dOYpMMse0gx9PoVRL2vtTYzK9IN5L0=	-

* наводяться відомості, як мінімум, щодо наявності відповідного матеріально-технічного забезпечення, його достатності для реалізації ОП; для обладнання/устаткування – також кількість, рік введення в експлуатацію, рік останнього ремонту; для програмного забезпечення – також кількість ліцензій та версія програмного забезпечення

Таблиця 2. Зведена інформація про викладачів ОП

ID викладача	ПІБ	Посада	Структурний підрозділ	Кваліфікація викладача	Стаж	Навчальні дисципліни, що їх викладає викладач на ОП	Обґрунтування
92606	Шебаніц Діана Миколаївна	Доцент				Основи правознавства	Кафедра права та публічного адміністрування Історик, викладач історії НК №14369857 від 30.06.2001 К.іст.н., зі спеціальності історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни ДК №066000 від 26.01.2011 7 років 1. Шебаніц Д.М. Історико-правові аспекти реалізації конституційної реформи в Україні / Д.М. Шебаніц // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. – Вип. 12. – Маріуполь, 2016. – С. 78-93. 2. Шебаніц Д.М. Право на евтаназію в умовах сучасних інтеграційних процесів / Д.М. Шебаніц // Актуальні проблеми науки та освіти: Збірник матеріалів ХХ підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2018. – С. 64-66. 3. Шебаніц Д.М. Реформування України як елемент євроінтеграції / Д.М. Шебаніц // VII Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених «Сучасний розвиток державотворення та право творення: проблеми теорії та практики». – Маріуполь.: МДУ, 2018. – С.204-205.

						4. Шебаніц Д.М. Воєнний стан як запорука збереження державності. Правова доктрина: міжнародний досвід та практична реалізація в Україні: матер. міжнар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 22 травня 2019 р. Маріуполь: МДУ, 2019. С. 231-234
125482	Цибулько Ольга Сергіївна	Доцент			0	Історія соціології Кафедра філософії та соціології Кандидат історичних наук (ДК № 060986 від 01.07.2010), 07.00.01 – Історія України, тема дисертації – «Зернова проблема та криза хлібозаготівель в сільському господарстві Українського СРР 1928-1933 років» Диплом доцента (АД № 002972 від 15.10.2019) 9 років 1.Dubinina V., Tsybulko O. Hermeneutics as the Methodology of interpretation of languages and texts of extraterrestrial intelligence / V. Dubinina, O. Tsybulko // Philosophy and Cosmology. - 2019. - Vol. 22. - P. 101-108. (фахове видання включено до Міжнародної наукометричної бази даних Web of Science) 2.Осіпцов А.В., Цибулько О.С. Рефлексивний досвід прагматичних уявлень Д. Дьюї про знання та істину / А.В. Осіпцов, О.С. Цибулько // VERSUS: науково-теоретичний часопис. - 2018. - № 1-2 (11-12). - С. 9-15. (фахова стаття) 3.Osiptsov A., Tsybulko O. Conceptuality and communication at the philosophical tradition of Richard Rorty / A. Osiptsov, O. Tsybulko // СХІД. - 2019. - № 1. - С.10-14. (фахове видання включено до Міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus) 4.Осіпцов А.В., Цибулько О.С. Людина та динамічна концепція свободи у прагматизмі Джона Дьюї / А.В. Осіпцов, О.С. Цибулько // Гілея: науковий вісник. - 2019. - Вип. 142 (№ 3), Ч. 2: Філософські науки. - С. 112-116. (фахове видання включено до Міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus) 5.Цибулько О.С. Цінності освітньої парадигми Джона Дьюї / О.С. Цибулько // Гілея: науковий вісник. - 2019. - Вип. 143 (№ 4), Ч. 2: Філософські науки. - С.189-192. (фахове видання включено до Міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus) 6.Осіпцов А.В., Цибулько О.С. Еволюційні трансформації ідей прагматизму / А.В. Осіпцов, О.С. Цибулько // Освітній дискурс: зб. наук. пр. - 2019. - № 12 (4): філософські науки. - С. 90-100.
125482	Цибулько Ольга Сергіївна	Доцент			0	Організаційна робота соціологічної служби Кафедра філософії та соціології Кандидат історичних наук (ДК № 060986 від 01.07.2010), 07.00.01 – Історія України, тема дисертації – «Зернова проблема та криза хлібозаготівель в сільському господарстві Українського СРР 1928-1933 років» Диплом доцента (АД № 002972 від 15.10.2019) 9 років 1.Dubinina V., Tsybulko O. Hermeneutics as the Methodology of interpretation of languages and texts of extraterrestrial intelligence / V. Dubinina, O. Tsybulko // Philosophy and Cosmology. - 2019. - Vol. 22. - P. 101-108. (фахове видання включено до Міжнародної наукометричної бази даних Web of Science) 2.Осіпцов А.В., Цибулько О.С. Рефлексивний досвід прагматичних уявлень Д. Дьюї про знання та істину / А.В. Осіпцов, О.С. Цибулько // VERSUS: науково-теоретичний часопис. - 2018. - № 1-2 (11-12). - С. 9-15. (фахова стаття) 3.Osiptsov A., Tsybulko O. Conceptuality and communication at the philosophical tradition of Richard Rorty / A. Osiptsov, O. Tsybulko // СХІД. - 2019. - № 1. - С.10-14. (фахове видання включено до Міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus) 4.Осіпцов А.В., Цибулько О.С. Людина та динамічна концепція свободи у прагматизмі Джона Дьюї / А.В. Осіпцов, О.С. Цибулько // Гілея: науковий вісник. - 2019. - Вип. 142 (№ 3), Ч. 2: Філософські науки. - С. 112-116. (фахове видання включено до Міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus) 5.Цибулько О.С. Цінності освітньої парадигми Джона Дьюї / О.С. Цибулько // Гілея: науковий вісник. - 2019. - Вип. 143 (№ 4), Ч. 2: Філософські науки. - С.189-192. (фахове видання включено до Міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus) 6.Осіпцов А.В., Цибулько О.С. Еволюційні трансформації ідей прагматизму / А.В. Осіпцов, О.С. Цибулько // Освітній дискурс: зб. наук. пр. - 2019. - № 12 (4): філософські науки. - С. 90-100.
227691	Сивак Оксана Анатоліївна	доцент			0	Математичні методи в соціології Кафедра математичних методів та системного аналізу Кандидат педагогічних наук (ДК №024301), 13.00.04. Теорія та методика професійної освіти Тема дисертації: «Формування професійних компетентностей майбутніх документознавців у процесі навчання інформатичних дисциплін» 23.09.2014 18 років 1.Сивак О.А Інформаційне суспільство: глобальні виклики та особистісний вимір: монографія /Наук. ред. Г.І. Батичко. – Маріуполь, 2012. – 211 с. / 22 с. 2.Сивак О.АФормування професійних

						<p>компетентностей майбутнього фахівця з документознавства / О.А. Сивак // Сборник научных трудов Sword. – Выпуск 2. Том 12. – Одесса: КУПРИЕНКО, 2013. – С. 21-26</p> <p>3.Сивак О.А «Formation of professional competence of the future specialists in documentation» in Modern scientific research and their practical application, edited by Alexandr G. Shibaev, Alexandra D. Markova.Vol. (Kupriyenko SV, Odessa, 2013) – URL: http://www.sworld.com.ua/e-journal/</p> <p>4.СивакО.АВплив навчання інформатичних дисциплін на формування професійних компетентностей майбутніх документознавців / О.А.Сивак // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія №2. Сивак О.А Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць /Редрада. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2015. – №17 (24). – С. 115-121</p> <p>5.Сивак О.А Сутність, процес реєстрації та персоналізації індексу цитування наукових статей / О.А. Сивак, В.Д. Білоусова // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія/ за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2017. – Вип. 14. – С. 154–164</p> <p>6.Сивак О.А Вплив інформатичних дисциплін на формування професійних компетентностей майбутніх документознавців /О.А. Сивак //Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки : [зб. наук. пр.]. – Бердянськ. 2017. – С.196-201</p> <p>7.Сивак О.А Модель формування електронних ресурсів бібліотеки ВНЗ / О.А. Сивак, А. В. Акульшина //Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки: [зб. наук. пр.]. – Бердянськ. 2017. С. – С.156-163.</p> <p>8. Сивак О.А Прикладне програмне забезпечення: Навчальний посібник. – Маріуполь: МДУ, 2017. – 224 с.</p> <p>9.Сивак О.А Растрова графіка в обробці фотографії / О.А. Сивак, В.І. Мірошник // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія / за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2018. – Вип. 15. – С. 61–68</p> <p>10.Сивак О.А Взаємозв'язок апаратного і програмного забезпечення музично-комп'ютерних технологій / О.А. Сивак, Д.А. Плахотіна//Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2019. – № 67. – Т.2. – С.168-172</p> <p>11.Сивак О.АProfessional competence of future engineers in the process of training of computer science disciplines / О.А. Сивак, В.І. Мірошник // ENVIRONMENT. TECHNOLOGY. RESOURCES : [2th International Scientific Conference] ; (Rezekne Academy of Technologies (June 20, 2019 – June 22, 2019). - Rezekne, Latvia : Rezekne Academy, 2019.С.228-232.</p>
227691	Сивак Оксана Анатоліївна	доцент		0	<p>Кількісні та якісні методи в соціологічних дослідженнях</p> <p>Кафедра математичних методів та системного аналізу Кандидат педагогічних наук (ДК №024301), 13.00.04. Теорія та методика професійної освіти Тема дисертації: «Формування професійних компетентностей майбутніх документознавців у процесі навчання інформатичних дисциплін» 23.09.2014 18 років</p> <p>1.Сивак О.А Інформаційне суспільство: глобальні виклики та особистісний вимір: монографія /Наук. ред. Г.І. Батичко. – Маріуполь, 2012. – 211 с. / 22 с.</p> <p>2.Сивак О.АФормування професійних компетентностей майбутнього фахівця з документознавства / О.А. Сивак // Сборник научных трудов Sword. – Выпуск 2. Том 12. – Одесса: КУПРИЕНКО, 2013. – С. 21-26</p> <p>3.Сивак О.А «Formation of professional competence of the future specialists in documentation» in Modern scientific research and their practical application, edited by Alexandr G. Shibaev, Alexandra D. Markova.Vol. (Kupriyenko SV, Odessa, 2013) – URL: http://www.sworld.com.ua/e-journal/</p> <p>4.СивакО.АВплив навчання інформатичних дисциплін на формування професійних компетентностей майбутніх документознавців / О.А.Сивак // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія №2. Сивак О.А Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць /Редрада. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2015. – №17 (24). – С. 115-121</p> <p>5.Сивак О.А Сутність, процес реєстрації та персоналізації індексу цитування наукових статей / О.А. Сивак, В.Д. Білоусова // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія/ за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2017. – Вип. 14. – С. 154–164</p> <p>6.Сивак О.А Вплив інформатичних дисциплін на формування професійних компетентностей майбутніх документознавців /О.А. Сивак //Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки : [зб. наук. пр.]. – Бердянськ. 2017. – С.196-201</p> <p>7.Сивак О.А Модель формування електронних</p>	

						<p>ресурсів бібліотеки ВНЗ / О.А. Сивак, А. В. Акульшина //Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки: [зб. наук. пр.] – Бердянськ. 2017. С. – С.156-163.</p> <p>8. Сивак О.А Прикладне програмне забезпечення: Навчальний посібник. – Маріуполь: МДУ, 2017. – 224 с.</p> <p>9.Сивак О.А Растрова графіка в обробці фотографії / О.А. Сивак, В.І. Мірошник // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія / за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2018. – Вип. 15. – С. 61-68</p> <p>10.Сивак О.А Взаємозв'язок апаратного і програмного забезпечення музично-комп'ютерних технологій / О.А. Сивак, Д.А. Плахотіна//Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2019. – № 67. – Т.2. – С.168-172</p> <p>11.Сивак О.АProfessional competence of future engineers in the process of training of computer science disciplines / О.А. Сивак, В.І. Мірошник // ENVIRONMENT. TECHNOLOGY. RESOURCES : [2th International Scientific Conference] ; (Rezekne Academy of Technologies (June 20, 2019 – June 22, 2019). - Rezekne, Latvia : Rezekne Academy, 2019.С.228-232.</p>
125482	Цибулько Ольга Сергіївна	Доцент			Філософія	<p>Кафедра філософії та соціології Кандидат історичних наук (ДК № 060986 від 01.07.2010), 07.00.01 – Історія України, тема дисертації – «Зернова проблема та криза хлібозаготівель в сільському господарстві Українського СРР 1928-1933 років» Диплом доцента (АД № 002972 від 15.10.2019) 9 років</p> <p>1.Dubinina V., Tsybulko O. Hermeneutics as the Methodology of interpretation of languages and texts of extraterrestrial intelligence / V. Dubinina, O. Tsybulko // Philosophy and Cosmology. - 2019. - Vol. 22. - P. 101-108. (фахове видання включено до Міжнародної наукометричної бази даних Web of Science)</p> <p>2.Осіпцов А.В., Цибулько О.С. Рефлексивний досвід прагматичних уявлень Д. Дьюї про знання та істину / А.В. Осіпцов, О.С. Цибулько // VERSUS: науково-теоретичний часопис. - 2018. - № 1-2 (11-12). - С. 9-15. (фахова стаття)</p> <p>3.Osiptsov A., Tsybulko O. Conceptuality and communication at the philosophical tradition of Richard Rorty / A. Osiptsov, O. Tsybulko // СХІД. - 2019. - № 1. - С.10-14. (фахове видання включено до Міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus)</p> <p>4.Осіпцов А.В., Цибулько О.С. Людина та динамічна концепція свободи у прагматизмі Джона Дьюї / А.В. Осіпцов, О.С. Цибулько // Гілея: науковий вісник. - 2019. - Вип. 142 (№ 3), Ч. 2: Філософські науки. - С. 112-116. (фахове видання включено до Міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus)</p> <p>5.Цибулько О.С. Цінності освітньої парадигми Джона Дьюї / О.С. Цибулько // Гілея: науковий вісник. - 2019. - Вип. 143 (№ 4), Ч. 2: Філософські науки. - С.189-192. (фахове видання включено до Міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus)</p> <p>6.Осіпцов А.В., Цибулько О.С. Еволюційні трансформації ідей прагматизму / А.В. Осіпцов, О.С. Цибулько // Освітній дискурс: зб. наук. пр. - 2019. - № 12 (4): філософські науки. - С. 90-100.</p>
47929	Лисак Вікторія Феоданівна	Професор			0	<p>Основи наукового дослідження</p> <p>Кафедра філософії та соціології Доктор історичних наук 07.00.01 Історія України, тема дисертації: «Повсякденнежиттяукраїнського селянства в 50-60-х рр. XX ст.» ДД № 003557, 26.06.2014 р. Професоркафедриміжнароднихвідносин та зовнішньоїполітики, 12ПР № 010804, 29.09.2015 р. 28 років</p> <p>1.LysakV.,TrymaK. RuralfamilyinUkraineinthesovietwayoflifeinthe 1950-1960s // SkhidnoievropeiskiyIstorychnyiVisnyk-eastEuropeanHistoricalBulletin. 2017. №3.</p> <p>2. Лисак В.Ф., Тарраф А. Особливості сирійського конфлікту // Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. 2019. Вип. 26.</p> <p>3. Лисак В.Ф., Майборода М.І. Становлення партійно-політичної системи України: регіональний вимір. Маріуполь: МДУ, 2015 – 220 с.</p> <p>4. Лисак В.Ф. Розвиток міжнародної конкурентоспроможності регіону в умовах глобальної інтеграції / Під ред. К.В. Балабанова. Маріуполь: МДУ, 2014 – 258 с.</p> <p>5. Південний Схід України в умовах суспільно-політичної кризи / За ред. К. В. Балабанова. Маріуполь : МДУ, 2018. 420 с.</p>
228155	Слющинський Богдан Васильович	професор			0	<p>Методи збору соціологічних інформації</p> <p>Кафедра філософії та соціології Доктор соціологічних наук 054 Соціологія (22.00.04 – спеціальні та галузеві соціології),</p>

						<p>тема дисертації «Міжкультурна комунікація в багатонаціональному регіоні України», 2011 р. ДД № 009203, від 23.02.2011 р. Професор кафедри філософії та соціології (12 ПР № 007244 від 10.11.2011).</p> <p>35 років</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Слющинський Б. В. Цінносні організації, самоорганізації та управління в оптиці соціологічної аналітики. Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 148-159 2. Слющинський Б. В. Етнічні ідентичності в дзеркалі культури сучасного українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 138-148. 3. Слющинський Б. В. Вплив етнонаціонального складу населення українського Приазов'я на формування ціннісних орієнтацій спільноти сучасного регіону. Вісник Маріупольського державного університету. Серія :Філософія, культурологія, соціологія.2016. Вип. 13. С. 139-146. 4.Слющинський Б. В. Міжкультурна комунікація як регулятор міжособистісних відносин суспільства. Нова парадигма : соціологічні науки [журнал наукових праць]. 2016. Вип. 130. С. 82-91. 5. Слющинський Б. В. Музична культура як предмет соціологічного аналізу. Соціальні технології : Актуальні проблеми теорії та практики. 2016. Вип. 72. С. 62-69. 6. Слющинський Б. В. Зайнятість населення на ринку праці українського Приазов'я. Соціологія праці та зайнятості: шляхи інституціоналізації та перспективи розвитку: зб. наук. праць VII Міжнар. наук. конференції.2016. С. 54-60. 7. Слющинський Б. В. Етнічні ідентичності в дзеркалі культури сучасного українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету. Серія :Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 138-148. 8.Слющинський Б. В. Вплив етнокультурних і етноконфесійних чинників на ціннісні орієнтації та настанови соціальних спільнот українського Приазов'я. Релігія та Соціум. Міжнародний часопис. 2017. № 1 (25). С. 46-52. 9.Слющинський Б. В. Ценностные приоритеты и реальные характеристики трудовой жизни населения Украины. Вісник Маріупольського державного університету: Серія «Філософія. Культурологія. Соціологія». Маріуполь: Науковий світ, 2018.Вип. 15. С.106-119. 10. Слющинський Б. В. Роль етнокультурних та етноконфесійних чинників у формуванні ціннісних орієнтацій населення українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету: Серія «Філософія. Культурологія. Соціологія». Маріуполь: Науковий світ, 2018. Вип. 15. С.119-127. 11. Слющинський Б.В. Формування та зміни громадської думки як соціокультурного феномену: від Г.Гегеля до сучасності. Вісник Маріупольського державного університету. Серія :Філософія, культурологія, соціологія. 2018. Вип. 16. С. 97-103.
228155	Слющинський Богдан Васильович	професор			0	<p>Кафедра філософії та соціології Доктор соціологічних наук 054 Соціологія (22.00.04 – спеціальні та галузеві соціології), тема дисертації «Міжкультурна комунікація в багатонаціональному регіоні України», 2011 р. ДД № 009203, від 23.02.2011 р. Професор кафедри філософії та соціології (12 ПР № 007244 від 10.11.2011).</p> <p>35 років</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Слющинський Б. В. Цінносні організації, самоорганізації та управління в оптиці соціологічної аналітики. Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 148-159 2. Слющинський Б. В. Етнічні ідентичності в дзеркалі культури сучасного українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 138-148. 3. Слющинський Б. В. Вплив етнонаціонального складу населення українського Приазов'я на формування ціннісних орієнтацій спільноти сучасного регіону. Вісник Маріупольського державного університету. Серія :Філософія, культурологія, соціологія.2016. Вип. 13. С. 139-146. 4.Слющинський Б. В. Міжкультурна комунікація як регулятор міжособистісних відносин суспільства. Нова парадигма : соціологічні науки [журнал наукових праць]. 2016. Вип. 130. С. 82-91. 5. Слющинський Б. В. Музична культура як предмет соціологічного аналізу. Соціальні технології : Актуальні проблеми теорії та практики. 2016. Вип. 72. С. 62-69. 6. Слющинський Б. В. Зайнятість населення на ринку праці українського Приазов'я. Соціологія праці та зайнятості: шляхи інституціоналізації та перспективи розвитку: зб. наук. праць VII Міжнар. наук. конференції.2016. С. 54-60. 7. Слющинський Б. В. Етнічні ідентичності в дзеркалі культури сучасного українського

						<p>Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету. Серія :Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 138-148.</p> <p>8.Слющинський Б. В. Вплив етнокультурних і етноконфесійних чинників на ціннісні орієнтації та настанови соціальних спільнот українського Приазов'я. Релігія та Соціум. Міжнародний часопис. 2017. № 1 (25). С. 46-52.</p> <p>9.Слющинський Б. В. Ценностные приоритеты и реальные характеристики трудовой жизни населения Украины. Вісник Маріупольського державного університету: Серія «Філософія. Культурологія. Соціологія». Маріуполь: Науковий світ, 2018.Вип. 15. С.106-119.</p> <p>10. Слющинський Б. В. Роль етнокультурних та етноконфесійних чинників у формуванні ціннісних орієнтацій населення українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету: Серія «Філософія. Культурологія. Соціологія». Маріуполь: Науковий світ, 2018. Вип. 15. С.119-127.</p> <p>11. Слющинський Б.В. Формування та зміни громадської думки як соціокультурного феномену: від Г.Гегеля до сучасності. Вісник Маріупольського державного університету. Серія :Філософія, культурологія, соціологія. 2018. Вип. 16. С. 97-103.</p>
228155	Слющинський Богдан Васильович	професор			0	<p>Програмування соціологічних досліджень</p> <p>Кафедра філософії та соціології Доктор соціологічних наук 054 Соціологія (22.00.04 – спеціальні та галузеві соціології), тема дисертації «Міжкультурна комунікація в багатонаціональному регіоні України», 2011 р. ДД № 009203, від 23.02.2011 р. Професор кафедри філософії та соціології (12 ПР № 007244 від 10.11.2011). 35 років</p> <p>1. Слющинський Б. В. Цінносні організації, самоорганізації та управління в оптиці соціологічної аналітики. Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 148-159</p> <p>2. Слющинський Б. В. Етнічні ідентичності в дзеркалі культури сучасного українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 138-148.</p> <p>3. Слющинський Б. В. Вплив етнонаціонального складу населення українського Приазов'я на формування ціннісних орієнтацій спільноти сучасного регіону. Вісник Маріупольського державного університету. Серія :Філософія, культурологія, соціологія.2016. Вип. 13. С. 139-146.</p> <p>4.Слющинський Б. В. Міжкультурна комунікація як регулятор міжособистісних відносин суспільства. Нова парадигма : соціологічні науки [журнал наукових праць]. 2016. Вип. 130. С. 82-91.</p> <p>5. Слющинський Б. В. Музична культура як предмет соціологічного аналізу. Соціальні технології : Актуальні проблеми теорії та практики. 2016. Вип. 72. С. 62-69.</p> <p>6. Слющинський Б. В. Зайнятість населення на ринку праці українського Приазов'я. Соціологія праці та зайнятості: шляхи інституціоналізації та перспективи розвитку: зб. наук. праць VII Міжнар. наук. конференції.2016. С. 54-60.</p> <p>7. Слющинський Б. В. Етнічні ідентичності в дзеркалі культури сучасного українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету. Серія :Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 138-148.</p> <p>8.Слющинський Б. В. Вплив етнокультурних і етноконфесійних чинників на ціннісні орієнтації та настанови соціальних спільнот українського Приазов'я. Релігія та Соціум. Міжнародний часопис. 2017. № 1 (25). С. 46-52.</p> <p>9.Слющинський Б. В. Ценностные приоритеты и реальные характеристики трудовой жизни населения Украины. Вісник Маріупольського державного університету: Серія «Філософія. Культурологія. Соціологія». Маріуполь: Науковий світ, 2018.Вип. 15. С.106-119.</p> <p>10. Слющинський Б. В. Роль етнокультурних та етноконфесійних чинників у формуванні ціннісних орієнтацій населення українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету: Серія «Філософія. Культурологія. Соціологія». Маріуполь: Науковий світ, 2018. Вип. 15. С.119-127.</p> <p>11. Слющинський Б.В. Формування та зміни громадської думки як соціокультурного феномену: від Г.Гегеля до сучасності. Вісник Маріупольського державного університету. Серія :Філософія, культурологія, соціологія. 2018. Вип. 16. С. 97-103.</p>
189814	Грачова Аліна Вадимівна	Асистент				<p>Друга іноземна мова</p> <p>Кафедра італійської філології та перекладу Кандидат філологічних наук ДК № 052800 від 20.06.2019 4 років</p> <p>1. Грачова А. В. Статус прислівника в системі частин мови: основні підходи до аналізу (на матеріалі української та італійської мов) / А. В. Грачова // Вісник Донецького національного університету. Серія Б. Гуманітарні науки. -</p>

						<p>ДонНУ: Вінниця, 2015 – №1-2. – С. 63–72.</p> <p>2. Грачова А. В. Адвербатив в українській і англійській мовах: класифікаційні параметри, специфіка становлення / А. В. Грачова // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Філологічні науки. – Бердянськ: БДПУ, 2016. – Вип. XI. – С. 33–40.</p> <p>3. Грачова А. В. Становлення частиномовної системи української, англійської та італійської мов / А. В. Грачова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Перекладознавство та міжкультурна комунікація. – Херсон: Херсонський державний університет, 2017. – Вип. 3. – С. 13 – 17.</p> <p>4. Грачова А. В. Типологічні виміри прислівників у різносистемних мовах (на матеріалі української, англійської та італійської мов) / А. В. Грачова // Studia Philologica. Філологічні студії: Збірник наукових праць. – Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017. – Вип. 9. – С. 41 – 46.</p> <p>5. Грачова А. В. Корелятивність взаємозумовлених понять «час» і «темпоральність» у лінгвістичному аспекті їх функціонування / А. В. Грачова // Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»: Збірник наукових праць. – № 3. – Львів, 2018. – С. 68 –71.</p> <p>6. Практичний курс з італійської мови для студентів непрофільних спеціальностей / укладачі: Грачова А. В., Монгірдас Ю. А.– Маріуполь: Маріупольський державний університет, 2016.– 175 с.</p>
350729	Іванець Тетяна Мирославівна	Асистент			Теорія соціальних змін та глобалізації	<p>Кафедра філософії та соціології Кандидат політичних наук диплом (ДК № 048723 від 23.10.2018) 5 років</p> <p>1.Іванець Т. М. Структура та особливості сучасної партійної системи Японії // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. № 11. 2014. С. 115–121.</p> <p>2.Іванець Т. М. Партія Реформації Японії як продукт трансформації японської партійної системи: концептуальні засади та ідеологічна платформа // Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць. № 94 (3). 2015. С. 429–433.</p> <p>3.Іванець Т. М. Нормативно-правове забезпечення діяльності політичних партій Японії // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. № 16. 2016. С. 234–241.</p> <p>4.Іванець Т. М. Вплив економічної ситуації на зміни в партійно-політичній системі Японії // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Міжнародні відносини». № 6. 2017. С. 114–119.</p> <p>5.Іванець Т. М. Особливості виборчого процесу в сучасній Японії // Електронний науково-практичний журнал «S.P.A.C.E. / Society, Politics, Administration in Central Europe». № 3. 2017. С. 15–19.</p>
292162	Орехова Світлана Євгенівна	Доцент		0	Вступ до фаху	<p>Кафедра філософії та соціології Кандидат історичних наук (ДК № 038474), спеціальність 07.00.01 історія України, тема дисертації: «Історія поштового зв'язку у Донецькій області XIX – XXI т..» доцент по кафедрі культурології та інформаційної діяльності (12ДЦ №034939 від 25.04.2013) 11 років</p> <p>1.Орехова С. Є. Кількісний аналіз діяльності Української поштової служби на ринку поштових послуг (1994 2004 рр.) / Орехова С. Є.// Історичні і політологічні дослідження – Донецьк : ДонНУ, 2004. – № 1 (19). С. 70 80. – фахове видання</p> <p>2.Орехова С. Є. Корпоративна культура як інструмент управління персоналом компанії / С. Е. Орехова// Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія, політологія/ за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2011. – Вип. 1. – С. 99-102. (Index Copernicus International).</p> <p>3.Орехова С. Е. Нематеріальна мотивація персоналу в управленні людськими ресурсами компанії / С. Е. Орехова// Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія, політологія/ за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2011. – Вип. 2. – С. 92–96. (Index Copernicus International).</p> <p>4.Орехова С. Е. Соціальна реклама на поштово-благодотвірних марках Російської імперії / С. Е. Орехова// Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія, політологія/ за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2013. – Вип. 5. – С. 55–59. (Index Copernicus International).</p> <p>5.Орехова С. Є., Феоктістова Х. О. Соціально-психологічний аспект питання створення позитивного іміджу ВНЗ/ С. Е. Орехова, Х. О. Феоктістова // Науковий журнал «Актуальні проблеми філософії та соціології». – Національний університет «Одеська юридична академія». – 2015. – №8. – С. 48–61. – фахове видання.</p>

292162	Орехова Світлана Євгенівна	Доцент			0	Соціологія економіки і праці	Кафедра філософії та соціології Кандидат історичних наук (ДК № 038474), спеціальність 07.00.01 історія України, тема дисертації: «Історія поштового зв'язку у Донецькій області XIX – XXI т..» доцент по кафедрі культурології та інформаційної діяльності (12ДЦ №034939 від 25.04.2013) 11 років 1.Орехова С. Є. Кількісний аналіз діяльності Української поштової служби на ринку поштових послуг (1994 2004 рр.) / Орехова С. Є. // Історичні і політологічні дослідження – Донецьк : ДонНУ, 2004. – № 1 (19). – С. 70 80. – фахове видання 2.Орехова С. Є. Корпоративна культура як інструмент управління персоналом компанії / С. Є. Орехова// Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія, політологія/ за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2011. – Вип. 1. – С. 99-102. (Index Copernicus International). 3.Орехова С. Є. Нематеріальна мотивація персоналу в управленні людськими ресурсами компанії / С. Є. Орехова// Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія, політологія/ за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2011. – Вип. 2. – С. 92-96. (Index Copernicus International). 4.Орехова С. Є. Соціальна реклама на поштово-благодотвірительних марках Російської імперії / С. Є. Орехова// Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія, політологія/ за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2013. – Вип. 5. – С. 55-59. (Index Copernicus International). 5.Орехова С. Є., Феоктістова Х. О. Соціально-психологічний аспект питання створення позитивного іміджу ВНЗ/ С. Є. Орехова, Х. О. Феоктістова // Науковий журнал «Актуальні проблеми філософії та соціології». – Національний університет «Одеська юридична академія». – 2015. – №8. – С. 48–61. – фахове видання
350729	Іванець Тетяна Мирославівна	Асистент			0	Сучасні соціологічні теорії	Кафедра філософії та соціології Кандидат політичних наук диплом (ДК № 048723 від 23.10.2018) 5 років 1.Іванець Т. М. Структура та особливості сучасної партійної системи Японії // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. № 11. 2014. С. 115-121. 2.Іванець Т. М. Партія Реформації Японії як продукт трансформації японської партійної системи: концептуальні засади та ідеологічна платформа // Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць. № 94 (3). 2015. С. 429-433. 3.Іванець Т. М. Нормативно-правове забезпечення діяльності політичних партій Японії // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. № 16. 2016. С. 234-241. 4.Іванець Т. М. Вплив економічної ситуації на зміни в партійно-політичній системі Японії // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Міжнародні відносини». № 6. 2017. С. 114-119. 5.Іванець Т. М. Особливості виборчого процесу в сучасній Японії // Електронний науково-практичний журнал «S.P.A.C.E. / Society, Politics, Administration in Central Europe». № 3. 2017. С. 15-19.
127201	Іванов Павло Михайлович	Доцент				Соціологія освіти і молоді (з курсовою роботою)	Кафедра філософії та соціології Кандидат філософських наук, диплом ФС № 010652 Доцент, атестат 02ДЦ № 012214 від 20.04.2006 40 років 1.Іванов П.М. К.А. Трима. Політологія: начальний посібник. 2016. 89 с. 2.Слющинський Б. В.,Іванов П.М. «Соціологія»: навчально-методичний посібник для здобувачів освіти спеціальності «Соціологія» ОС «Бакалавр» усіх форм навчання, 2011р. 148 с. 3.Іванов П. М. Мультикультуралізм в Україні: специфіка українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія. Маріуполь, 2013. Вип. 6. С. 120-128 4. Іванов П.М. Філософія відносин. Актуальні проблеми науки та освіти: Збірник матеріалів ХХ підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ. Маріуполь: МДУ, 2018. С.179-180 5. Іванов П. М. Теорія соціальної комунікації Н. Лумана та її особливості. Актуальні проблеми науки та освіти : зб. матеріалів XVII підсумкової наук.-практ. конф. викладачів, м. Маріуполь, 30 січ. 2015 р. Маріуполь, 2015. С. 389-391. 6. Іванов П. М. Деякі актуальні проблеми соціології розподільних відносин за умов переходу до ринку. Актуальні проблеми науки та освіти : зб. матеріалів XVIII підсумкової наук.-практ. конф. викладачів, м. Маріуполь, 5 лют. 2016 р. Маріуполь, 2016. С. 179-180.

						7. Іванов П. М. Вузівський курс «Соціологія освіти»: основні проблеми. Актуальні проблеми науки та освіти : зб. матеріалів XIX підсумкової наук.-практ. конф. викладачів, м. Маріуполь, 3 лют. 2017 р. Маріуполь, 2017. С. 167–168.
350729	Іванець Тетяна Мирославівна	Асистент			0	Соціологічна думка в Україні Кафедра філософії та соціології Кандидат політичних наук диплом (ДК № 048723 від 23.10.2018) 5 років 1. Іванець Т. М. Структура та особливості сучасної партійної системи Японії // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. № 11. 2014. С. 115–121. 2. Іванець Т. М. Партія Реформації Японії як продукт трансформації японської партійної системи: концептуальні засади та ідеологічна платформа // Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць. № 94 (3). 2015. С. 429–433. 3. Іванець Т. М. Нормативно-правове забезпечення діяльності політичних партій Японії // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. № 16. 2016. С. 234–241. 4. Іванець Т. М. Вплив економічної ситуації на зміни в партійно-політичній системі Японії // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Міжнародні відносини». № 6. 2017. С. 114–119. 5. Іванець Т. М. Особливості виборчого процесу в сучасній Японії // Електронний науково-практичний журнал «S.P.A.C.E. / Society, Politics, Administration in Central Europe». № 3. 2017. С. 15–19.
350729	Іванець Тетяна Мирославівна	Асистент			0	Соціологія міжнародних відносин та політики Кафедра філософії та соціології Кандидат політичних наук диплом (ДК № 048723 від 23.10.2018) 5 років 1. Іванець Т. М. Структура та особливості сучасної партійної системи Японії // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. № 11. 2014. С. 115–121. 2. Іванець Т. М. Партія Реформації Японії як продукт трансформації японської партійної системи: концептуальні засади та ідеологічна платформа // Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць. № 94 (3). 2015. С. 429–433. 3. Іванець Т. М. Нормативно-правове забезпечення діяльності політичних партій Японії // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. № 16. 2016. С. 234–241. 4. Іванець Т. М. Вплив економічної ситуації на зміни в партійно-політичній системі Японії // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Міжнародні відносини». № 6. 2017. С. 114–119. 5. Іванець Т. М. Особливості виборчого процесу в сучасній Японії // Електронний науково-практичний журнал «S.P.A.C.E. / Society, Politics, Administration in Central Europe». № 3. 2017. С. 15–19.
228155	Слющинський Богдан Васильович	професор			0	Соціологія масової комунікації Кафедра філософії та соціології Доктор соціологічних наук 054 Соціологія (22.00.04 – спеціальні та галузеві соціології), тема дисертації «Міжкультурна комунікація в багатонаціональному регіоні України», 2011 р. ДД № 009203, від 23.02.2011 р. Професор кафедри філософії та соціології (12 ПР № 007244 від 10.11.2011). 35 років 1. Слющинський Б. В. Цінносні організації, самоорганізації та управління в оптиці соціологічної аналітики. Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 148–159 2. Слющинський Б. В. Етнічні ідентичності в дзеркалі культури сучасного українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 138–148. 3. Слющинський Б. В. Вплив етнонаціонального складу населення українського Приазов'я на формування ціннісних орієнтацій спільноти сучасного регіону. Вісник Маріупольського державного університету. Серія :Філософія, культурологія, соціологія.2016. Вип. 13. С. 139–146. 4. Слющинський Б. В. Міжкультурна комунікація як регулятор міжособистісних відносин суспільства. Нова парадигма : соціологічні науки [журнал наукових праць]. 2016. Вип. 130. С. 82–91. 5. Слющинський Б. В. Музична культура як предмет соціологічного аналізу. Соціальні технології : Актуальні проблеми теорії та практики. 2016. Вип. 72. С. 62–69. 6. Слющинський Б. В. Зайнятість населення на ринку праці українського Приазов'я. Соціологія праці та зайнятості: шляхи інституціоналізації та перспективи розвитку: зб. наук. праць VII Міжнар. наук. конференції. 2016. С. 54–60. 7. Слющинський Б. В. Етнічні ідентичності в дзеркалі культури сучасного українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного

						<p>університету. Серія :Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 138-148.</p> <p>8.Слющинський Б. В. Вплив етнокультурних і етноконфесійних чинників на ціннісні орієнтації та настанови соціальних спільнот українського Приазов'я. Релігія та Соціум. Міжнародний часопис. 2017. № 1 (25). С. 46-52.</p> <p>9.Слющинський Б. В. Ценностные приоритеты и реальные характеристики трудовой жизни населения Украины. Вісник Маріупольського державного університету: Серія «Філософія. Культурологія. Соціологія». Маріуполь: Науковий світ, 2018.Вип. 15. С.106-119.</p> <p>10. Слющинський Б. В. Роль етнокультурних та етноконфесійних чинників у формуванні ціннісних орієнтацій населення українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету: Серія «Філософія. Культурологія. Соціологія». Маріуполь: Науковий світ, 2018. Вип. 15. С.119-127.</p> <p>11. Слющинський Б.В. Формування та зміни громадської думки як соціокультурного феномену: від Г.Гегеля до сучасності. Вісник Маріупольського державного університету. Серія :Філософія, культурологія, соціологія. 2018. Вип. 16. С. 97-103.</p>	
170920	Романцова Наталя Іванівна	Доцент			Соціальна структура суспільства	<p>Кафедра філософії та соціології Кандидат історичних наук (ДК № 046490 від 21.05.2008), 07.00.06 -Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни, к. і. н.,тема дисертації: «Постать князя Дмитра Вишневецького в українській історіографії XIX – початку XXI ст.» 31 років</p> <p>1.Романцова Н.І. Наукова та публіцистична діяльність М.Грушевського (1907 – 1914 рр.): проблема в українській історіографії XX ст. Схід. Аналітично-інформаційний журнал. 2014. № 4. (130). С. 193 – 197.</p> <p>2.Романцова Н.І. «Історія України-Руси» Михайла Грушевського в українській історіографії. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К. ВІР УАН. 2014. Вип. 89 (№ 10). С. 17 – 21.</p> <p>3. Романцова Н. І. Грушевський і конфлікт 1911 – 1913 рр. в НТШ: проблема в сучасній українській історіографії. ВісникМаріупольськогодержавногоуніверситету. Серія. Політологія. Історія. 2015. Вип. 13. С. 59 – 65.</p> <p>4.Romantsova N. M. Grushevskiy's scientific activities (1907 -- 1914): highlsght of the problem in the works by historians in the early 20TH century. ВісникМаріупольськогодержавногоуніверситету. Серія: Історія. Політологія. 2015. Вип. 13. С. 59 – 65.</p> <p>5.РоманцоваН.І. СоціологічніпраціМ. Грушевськогоемігрантськоїдоби. Історіографічний аналіз проблеми. Вісник Маріупольського державного університету. Серія. Політологія. Історія. 2017. Вип. 18. С.123-129.</p> <p>6. Романцова Н. І. Інавгураційна лекція М. Грушевського у львівському університеті. Історіографічний аспект проблеми. Гілея. 2018. Вип. 130. С. 31-34.</p> <p>7. Романцова Н. І. М. Грушевський та діяльність Українського наукового товариства. Історіографічний аспект проблеми. Схід. 2018. Вип. 1. С. 73-78.</p>	
227691	Сивак Оксана Анатоліївна	доцент			0	Ймовірність і статистика	<p>Кафедра математичних методів та системного аналізу Кандидат педагогічних наук (ДК №024301), 13.00.04. Теорія та методика професійної освіти Тема дисертації: «Формування професійних компетентностей майбутніх документознавців у процесі навчання інформатичних дисциплін» 23.09.2014 18 років</p> <p>1.Сивак О.А Інформаційне суспільство: глобальні виклики та особистісний вимір: монографія /Наук. ред. Г.І. Батичко. – Маріуполь, 2012. – 211 с. / 22 с.</p> <p>2.Сивак О.АФормування професійних компетентностей майбутнього фахівця з документознавства / О.А. Сивак // Сборник научных трудов Sword. – Выпуск 2. Том 12. – Одесса: КУПРИЕНКО, 2013. – С. 21-26</p> <p>3.Сивак О.А «Formation of professional competence of the future specialists in documentation» in Modern scientific research and their practical application, edited by Alexandr G. Shibaev, Alexandra D. Markova.Vol. (Kupriyenko SV, Odessa, 2013) – URL: http://www.sworld.com.ua/e-journal/</p> <p>4.СивакО.АВплив навчання інформатичних дисциплін на формування професійних компетентностей майбутніх документознавців / О.А.Сивак // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія №2. Сивак О.А Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць /Редрада. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2015. – №17 (24). – С. 115-121</p> <p>5.Сивак О.А Сутність, процес реєстрації та персоналізації індексу цитування наукових статей / О.А. Сивак, В.Д. Білоусова // Вісник Маріупольського державного університету.</p>

						Серія : Філософія, культурологія, соціологія/ за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2017. – Вип. 14. – С. 154-164 6.Сивак О.А Вплив інформатичних дисциплін на формування професійних компетентностей майбутніх документознавців /О.А. Сивак //Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки : [зб. наук. пр.]. – Бердянськ. 2017. – С.196-201 7.Сивак О.А Модель формування електронних ресурсів бібліотеки ВНЗ / О.А. Сивак, А. В. Акулишина //Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки: [зб. наук. пр.]. – Бердянськ. 2017. С. – С.156-163. 8. Сивак О.А Прикладне програмне забезпечення: Навчальний посібник. – Маріуполь: МДУ, 2017. – 224 с. 9.Сивак О.А Растрова графіка в обробці фотографії / О.А. Сивак, В.І. Мірошник // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія / за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2018. – Вип. 15. – С. 61-68 10.Сивак О.А Взаємозв'язок апаратного і програмного забезпечення музично-комп'ютерних технологій / О.А. Сивак, Д.А. Плахотіна//Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2019. – № 67. – Т.2. – С.168-172 11.Сивак О.АProfessional competence of future engineers in the process of training of computer science disciplines / О.А. Сивак, В.І. Мірошник // ENVIRONMENT. TECHNOLOGY. RESOURCES : [2th International Scientific Conference] ; (Rezekne Academy of Technologies (June 20, 2019 – June 22, 2019). - Rezekne, Latvia : Rezekne Academy, 2019.С.228-232.
173085	Константинова Юлія Василівна	Доцент			Соціологія управління	Кафедра філософії та соціології Кандидат історичних наук, 07.00.01 Історія України, тема дисертації: «Дворянство Півдня України в другій половині XIX – на початку XX ст.», ДК № 007276, 26.09.2012 11 років 1. Konstantinova Yu., Gilchenko O., Pashina N. Public Influence on Legislative Process in the Problem of De-occupation of Donbas // Baltic Journal of European Studies, 2019, Volume 9: Issue 3. P.224-244. 2. Константинова Ю.В. Комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни Соціологія управління (частина 1). – Маріуполь: МДУ, 2019. – 42 с. 3. Основи наукових досліджень : Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів. Для спеціальності 291 міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії / І.М. Грідіна, Ю.В. Константинова. – Маріуполь : МДУ, 2019. – 55 с. 4. Константинова Ю.В. Сутність, форми та складові розвитку інтернаціоналізації вищої освіти // Інтернаціоналізація як фактор конкурентоспроможності сучасного університету : кол. моногр. / за науковою ред. К. В. Балабанова. – підрозділ 1.1. – Маріуполь : МДУ, 2017. – С. 9-29. 5. Константинова Ю.В. Використання методики контент-аналізу в сучасних політологічних дослідженнях // Інтернаціоналізація як фактор конкурентоспроможності сучасного університету: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 травня 2017 року). – Маріуполь: МДУ, 2017. – С.120-123. 6. Константинова Ю. В., Светлічна О. О. Реалізація комплексного гендерного підходу поліції ООН у внутрішній кадровій політиці національної поліції України // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія. Політологія. – 2019. – Вип. 26. - С. 133-142. 7. Гаврилова Н.В., Константинова Ю.В. Латиноамериканський вектор зовнішньої політики Росії // Вісник Маріупольського державного університету Серія: історія. політологія, 2019, вип. 24, С.220-229.
325992	Грачова Тетяна Миколаївна	Доцент		0	Українська мова (за професійним спрямуванням)	Кафедра української філології Донецький державний університет, 1993 р., спеціальність «Українська мова та література», кваліфікація: філолог, викладач української мови та літератури Підвищення кваліфікації (Маріупольський державний університет), «Розвиток професійної компетенції викладача ВНЗ» 1ПК 2693428 /000402-16 від 09.12.2016 25 років 1. Коновалова М. М., Грачова Т. М. Гетьман Мазепа у фольклорі і літературі. Монографія. – Донецьк, 2013. – 158 с. 2. Грачова Т. М. Коновалова М. М. Поетичний простір Леоніда Талалая Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філологія/ гол. ред. К.В. Балабанов; відп. ред. серії С.В.Безчотнікова. – Маріуполь: МДУ, 2015. – Вип. 12 – С. 5 – 10.

						<p>3.Грачова Т. М. Коновалова М. М. Вияв фахової компетентності письменника крізь виміри художнього твору на уроці української літератури Вісник МДУ. Серія: Філологія. - 2016. - Вип. 15. - С. 7-12</p> <p>4. Концептуальне розуміння авторської майстерності у дискурсі сучасної шкільної літературної освіти: Навчально-методичний посібник Т. М. Грачова, М. М. Коновалова. - 2-ге вид., доповн. - Маріуполь: Прінт Сервіс, 2016. - 180 с.</p> <p>5.Грачова Т. М. Коновалова М. М. Естетизація учнівської свідомості у старшій школі (на матеріалі дискурсивної практики М. Хвильового) / М. М. Коновалова, Т. М. Грачова // Науковий журнал «Молодий учений», 2017. - №9. - С.324 - 329</p> <p>6.Мельничук І.В., Грачова Т.М. «Лямент по отцю Іоанну Васильовичу» в контексті танатологічного дискурсу українського поетичного бароко// Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». - Острог : Вид-во НаУОА, 2017. - Вип. 67. - С. 203-207</p> <p>7. Коновалова М. М. Грачова Т. М. Україна і жінка в художньому просторі драми Л. Коваленко «Домаха» Південний архів (Філологічні науки): Збірник наукових праць Херсонського державного університету. - Випуск LXX (70). - Херсон, 2017.</p>
95089	Нікольченко Юзеф-Владислав Мойсейович	Доцент			Історія української культури	<p>Кафедра культурології та інформаційної діяльності Заслужений працівник культури України (№2374 від 23.03.1998) доцент по кафедрі культурології (ДЦ №000902) 26 років</p> <p>1.Історія Італії. Середньовіччя, Ренесанс, Новий і Новітній час. // В. С. Волоніць, Ю. М. Нікольченко, С. П. Пахоменко, Ю. С. Сабадаш: навч. посіб. - Маріуполь: МДУ, 2014. - 237 с.</p> <p>2.Греко-римська архітектура Північного Причорномор'я та її традиції / Ю. М. Нікольченко, О. В. Головка // Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство. - Київ : Міленіум, 2015. - Вип. 1 (4). - С. 58-63.</p> <p>3. Діловодство зовнішньополітичної діяльності Гетьманщини в 1649-1658 роках / Ю. М. Нікольченко, Ю. М. Кочина // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія / за заг. ред. К. В. Балабанова. - Маріуполь, 2015. - Вип. 10. - С. 111-121</p> <p>4.Літописна Муравиця в археологічних дослідженнях / Ю. М. Нікольченко, О. В. Головка // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія. Політологія / за заг. ред. К. В. Балабанова. - Маріуполь, 2016. - Вип. 15. - С. 45-56.</p> <p>5.Історія культури Італії // Г. І. Батичко, Ю. М. Нікольченко., Ю. С. Сабадаш, С. П. Пахоменко: навч. посіб. - Маріуполь: МДУ, 2016. - 236 с.</p> <p>6.Гуманістичні ідеали Північного Ренесансу в «Утопії» Томаса Мора / Ю. С. Сабадаш, Ю. М. Нікольченко // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. - К.: Міленіум, 2017. - № 4. - С. 31-37</p> <p>7.Історія Італії (від античності до сьогодення) // В. С. Волоніць, Ю. М. Нікольченко, С. П. Пахоменко, Ю.С. Сабадаш: навч.посіб. - 2-ге видання, доповненне. - Маріуполь: ООО «ППС», 2017. - 232 с.</p> <p>8.Особливості ювелірного мистецтва Київської Русі (скарби X-XIII ст. з Рівненщини) / Ю. М. Нікольченко, Ю. С. Сабадаш // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. - К.: Міленіум, 2018. - № 1. - С. 88-91 (Web of Science)</p> <p>9.Документаційне забезпечення міжнародної діяльності Гетьманщини у 1649-1658 роках: стан дослідження проблеми в сучасній вітчизняній історіографії // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: філософія, культурологія, соціологія / за заг. ред. К.В.Балабанова. - Маріуполь: МДУ, 2018. - Вип. 16. - С. 42-54.</p> <p>10.Альбрехт Дюрер у мистецькій парадигмі німецького гуманізму / Ю. С. Сабадаш, Ю. М. Нікольченко // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. - К.: Міленіум, 2018. - № 2. - С. 31-37 .</p> <p>11.Нікольченко Ю. Захист управлінської інформації. Курс лекцій. - Маріуполь: МДУ, 218 с.</p> <p>12.Рісорджіменто й Україна: реалії та проблеми національно-духовного поступу XIX-початку XX століть //Епоха Рісорджіменто в історії та культурі Італії: колективна монографія /Ю. С. Сабадаш, Ю. М. Нікольченко та інші /за загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. - Маріуполь: МДУ, 2018. - 271 с. - С.74-108.</p> <p>13.Культурницька парадигма у творчій спадщині Миколи Реріха / Ю. С. Сабадаш, Ю. М. Нікольченко // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. - К.: Міленіум, 2019. - № . - С. 91-95</p> <p>14.Нікольченко Ю. Збереження історико-культурних пам'яток України. Курс лекцій. - Маріуполь: МДУ, 2019. - 104 с.</p> <p>15.Сабадаш Ю. С., Нікольченко Ю. М. Історія української культури. Курс лекцій для іноземних студентів / За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. -</p>

						Маріуполь: МДУ, 2019. – 151 с.
13943	Попович Олена Вікторівна	Професор			Основи психології	<p>Кафедра практичної психології Доцент кафедри філософії ДЦ №008631 від 23.10.2003р. Доктор філософських наук, спеціальність: 09.00.04 - філософська антропологія, філософія культури. Тема дисертації: «Інтегративні функції культуротворчості: Філософсько-антропологічний аналіз».</p> <p>Навчальна програма науково-педагогічних кадрів Університет Менделя в Брно, Академії виконавських мистецтв у Празі, Остравському технічному університеті, Сертифікат № 2569 від 17.08.2019 42 роки</p> <p>1.Попович, О.В. Компенсаційно-креативна функція культури: монографія / О. В. Попович. – К. : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2013. – 379 с.</p> <p>2.Попович О.В. Функції культуротворчості як фактор актуалізації креативності особистості : монографія / О. В. Попович. – К. : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2014. – 371 с.</p> <p>3.Попович О. В. Зміст поняття «компенсація»: наближення до цілісного бачення / О. В. Попович // Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. – Гол. ред. С. А. Квітка. – Дніпропетровськ, 2014. – Вип. № 1 (105). – С. 81-85.</p> <p>4. Попович О.В. Функції культуротворчості як фактор актуалізації креативності особистості : монографія / О.В. Попович. – К. : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2014. – 371с.</p> <p>5.Попович О. В. Моделі взаємодії аномального явища та суспільства в їх історичному розвитку / О. В. Попович // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія / редкол. : А. П. Гетьман та ін. – Х. : Право, 2014. – № 1 (20). – С. 271-279.</p> <p>6.Попович О. В. Г.І. Челпанов: Роздуми про смислове значення поняття «соціальна психологія» / О. В. Попович // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» - Додаток 2 до вип..35, Том I (13): Тематичний випуск «Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання». – К.: Гнозис, 2015. – С. 41-49.</p> <p>7. Попович О.В. Життєтворчість як практика розширення життєвого світу (на матеріалі творчості Г.І. Челпанова) /О.В. Попович// Вісник МДУ серія «Філософія. Культурологія. Соціологія». за заг. ред. К.В. Балабанова. 2016. Вип.12 - С. 8-18</p> <p>8.Попович О.В. From pedagogical: theory to innwative technologies. Системный подход: от педагогической теории к инновационным технологиям. / О.В. Попович // Научные труды SWorld, Вып. № 47, т. 5. – Научный мир, 2017.- С. 9-19</p> <p>9.Попович О.В. From pedagogical: theory to innouative technologies. / О.В. Попович // Научные труды SWorld Выпуск № 47, том 5. – Иваново: Научный мир, 2017. С. 9-19</p> <p>10.Попович О.В. Моделі взаємодії явища та суспільства в їх історичному розвитку: екологічно-психологічні виміри / О.В. Попович// Вісник Актуальні проблеми психології: Збірник праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. Том VII. Екологічна психологія. Вип. 44. С. 223 – 232.1.</p> <p>11.Попович О.В. Моделі взаємодії явища та суспільства в їх історичному розвитку: екологічно-психологічні виміри / О.В. Попович// Вісник Актуальні проблеми психології: Збірник праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. Том VII. Екологічна психологія. Вип. 44. С. 223 – 232</p> <p>12.Попович О.В Білова Н.В. Інформаційні виміри: феномен соціальної адаптації/ Н.В.Білова, О.В Попович Інформаційні виміри: феномен соціальної адаптації // О.В Попович// Вісник Маріупольського державного університету: Серія: Філософія, культурологія, соціологія. – Маріуполь: Нуковий світ; 2018: Вип. 13</p> <p>13.Popovich O., Holotsukova Y. Innovations in education: module-tutor process of education / Mariupol: Mariupol State University, 2019. – 142 с.</p>
94064	Ніколенко Тамара Іванівна	Доцент			Основи економічної теорії	<p>Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин Маріупольський державний гуманітарний університет, спеціальність «Міжнародна економіка», кваліфікація: магістр з міжнародної економіки, 2005 р. НК 27715159 Кандидат економічних наук, ДК № 024131, 13 років 1 місяць Станом на 29.01.2020</p> <p>08.00.02 – Світове господарство і міжнародні економічні відносини, 2014 р.; тема дисертації</p>

						<p>«Інноваційно-інвестиційний розвиток країн світового господарства в умовах інтернаціоналізації» 13 років</p> <p>1. Ніколенко Т.І. Формування інноваційних пріоритетів розвитку регіонів // Вісник МДУ. Серія: Економіка. – 2014. – Вип. 8. – С. 152-159.</p> <p>2. Ніколенко Т.І. Влияние региональных инвестиционно-инновационных процессов на повышение конкурентоспособности Украины // Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al Învățământului superior. – Cahu : Universitatea de Stat «B.P. Hasdeu», 2014. – С. 279-286</p> <p>3. Ніколенко Т.І. Вплив інноваційної складової на соціально-економічний розвиток України // Розвиток міжнародної конкурентоспроможності регіону в умовах глобальної інтеграції: Монографія / За ред. наук. ред. О.В. Булатової. – Маріуполь, 2014. – С.232-241</p> <p>4. Ніколенко Т.І. Особливості інноваційно-інвестиційного розвитку ЄС в контексті міжрегіонального співробітництва // Вісник МДУ. Серія: Економіка. – 2015. – Випуск 10. – С. 78-87.</p> <p>5. Ніколенко Т.І. Міжнародна інвестиційна діяльність: [Навчальний посібник] / Т.І. Ніколенко, В.М. Мацука. – Маріуполь: МДУ, 2016. – 164 с.</p> <p>6. Ніколенко Т.І. Конкурентоспроможність національної інноваційної системи України в контексті забезпечення міжрегіонального співробітництва / Т.І. Ніколенко. // Вісник МДУ. Серія: Економіка. – 2017. – Вип. 14. – С. 53-63.</p> <p>7. Ніколенко Т.І. Інноваційна складова міжрегіонального співробітництва // Розвиток організаційно-економічних моделей міжрегіонального співробітництва в умовах поглиблення європейської інтеграції: монографія / Під заг. ред. О.В. Булатової. – Маріуполь: МДУ, 2017. – 226 с. – С. 204-213</p> <p>8. Nikolenko T. The influence of the activities of MNCs on the development of the world economies / T. Nikolenko, I. Ivanova // Вісник МДУ. Серія: Економіка. – Маріуполь, 2018. – Вип. 15. – С. 132-144.</p>
228032	Чечета Наталія Олегівна	Асистент			Безпека життєдіяльності	<p>Кафедра раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища Диплом магістра з відзнакою Таврійський державний агротехнологічний університет, спеціальність «Екологія та охорона навколишнього середовища», кваліфікація: еколог-дослідник, 2017 р. М17 № 027487 Диплом магістра з відзнакою Маріупольський державний університет, спеціальність «Місцеве самоврядування», кваліфікація: магістр з державного управління, 2017 р. М17 №007675 2 роки</p> <p>1. Наежденко А. О., Чечета Н. О. Екологічна політика України (організаційний та економічний аспект). Державне управління: удосконалення та розвиток (Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України) [Електронне наукове фахове видання] – 2016. – № 6. – Режим доступу: http://www.dy.nauka.com.ua/</p> <p>2. Наежденко А. О., Чечета Н. О. Деякі питання посилення державно-громадського інституту щодо вирішення сучасних екологічних проблем. Право та державне управління [Фахове видання] – 2016. – № 4. – С. 144-148.</p> <p>3. Чечета Н.О. Правові основи охорони зелених насаджень / Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики: зб. матеріалів VI Міжнародної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених, 10 березня 2017 року / за заг. ред. К. В. Балабанова. – Маріуполь, МДУ, 2017. – С. 205-207.</p> <p>4. Чечета Н. О. Лісові ресурси світу: використання та відновлення / Екологія, природокористування та охорона навколишнього середовища: прикладні аспекти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції студентів, аспірантів та молодих учених, 25 травня 2017 року / за заг. редакцією Г.О. Черніченка. – Маріуполь: МДУ, 2017. – С. 17-19.</p> <p>5. Чечета Н. О. Вплив гірничодобувного виробництва на лісові ресурси / Енергетика. Екологія. Людина: матеріали IX Міжнародної науково-технічної конференції, секція «Інженерна екологія та ресурсозбереження», 25-26 травня 2017 р. – Київ: Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського, Інститут енергозбереження та енергоменеджменту, 2017. – С. 133-137.</p> <p>6. Чечета Н. О. Вплив гірничодобувного виробництва на лісові ресурси / Енергетика. Екологія. Людина: Наукові праці «КПІ імені Ігоря Сікорського», секція «Перспективи розвитку гірничої справи та підземного будівництва», ІЕЕ. – Київ: «КПІ імені Ігоря Сікорського», ІЕЕ, 2017. – С. 287-289.</p> <p>7. Чечета Н.О. Екологічна свідомість як невід'ємна складова освіти студента / Актуальні проблеми професійної діяльності викладача вищої школи : тези доповідей слухачів і викладачів Школи педагогічної майстерності викладачів (2017-2018 навчальний рік) / за заг. Ред. Ю.М. Косенко. – Маріуполь: МДУ, 2017. – С.70-73.</p>

						<p>8.Чечета Н.О. Підбір рослин для зростання в умовах забрудненого атмосферного повітря / Майбутній науковець – 2017: Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, 01 грудня 2017 р. – м. Северодонецьк: СНУ ім. В. Даля, 2017. – С. 65-67.</p> <p>9.Чечета Н.О. Проблеми використання лісових ресурсів України / Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 20-річчю кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, 08 грудня 2017 р. – Маріуполь: МДУ, 2017. – С. 179-180.</p> <p>10.Чечета Н.О. Ведення рятувальних та інших невідкладних робіт при виникненні надзвичайних ситуацій у мирний час / Сучасна гуманітаристика: Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 15 грудня 2017 р. – Переяслав-Хмельницький: ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2017. – Вип. 5. – С.365-369.</p> <p>11.Чечета Н.О. Збереження біорізноманіття як невід’ємна складова природно-заповідної справи / АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XX підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2018. – С. 92-93.</p> <p>12.Чечета Н.О. Забезпечення права екологічної безпеки / Сучасний розвиток державотворення та право творення в Україні: проблеми теорії та практики: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених 29 березня 2018 року: Зб. тез наук.праць / за заг. редакцією К. В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2018. – С. 154-157.</p>
99531	Осіпцов Андрій Валерійович	Завідувач кафедри			Фізичне виховання	<p>Кафедра фізичного виховання, спорту та здоров'я людини Доктор педагогічних наук.13.00.07 – теорія і методика виховання. (ДД № 005688) 2016 р. тема: «Виховання загальнолюдських цінностей у студентів класичного університету», професор кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини. Диплом професора(АП №000664від18.12.2018р.) 11 років</p> <p>1. Osiptsov A. V. (co-author) The teams' formation in sport aerobics on the basis of application of multidimensional analysis methods / Zh. L. Kozina, T. V. Shepelenko, M. Cieślicka, K. Prusik, R. Muszkieta, A. V. Osiptsov, V. M. Kostiukevych, T. A. Bazilyuk, I. N. Sobko, O. A. Ryepko, S. B. Polishchuk, A. Ilnickaya // Physical Education of Students. – 2017. – Vol. 21, No 6. – P. 270-279. (Web of Science Core Collection).</p> <p>2. Осіпцов А.В.Визначення впливу спортивних ігор на організм студентів 1-2 курсів ВНЗ. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2017. – Вип. 54(107). – С. 449-455</p> <p>3.Осіпцов А.В. Моніторинг рівня фізичної підготовленості студентів вищих навчальних закладів Наукові праці Вищого навчального закладу «Донецький національний технічний університет». Серія : Педагогіка, психологія і соціологія. – Покровськ, 2017. – № 2(21). – С. 108-115.</p> <p>4.Осіпцов А.В. Підготовка тренерів-викладачів з фітнесу з використанням сучасних фітнес-технологій Наукові праці Вищого навчального закладу «Донецький національний технічний університет». Серія : Педагогіка, психологія і соціологія. – Покровськ, 2017. – № 2(21). – С. 161-166.</p> <p>5.Осіпцов А.В. Формування морально-вольових якостей та ціннісних орієнтацій особистості учнів 8-9 класів в умовах модернізації уроків футболу Духовність особистості: методологія, теорія і практика : зб. наук. пр. – Северодонецьк, 2017. – Вип. 5 (80). – С. 21-28.</p> <p>6.Осіпцов А.В..Організаційно-методичне та наукове забезпечення освітнього процесу на факультеті фізичного виховання Маріуполь : ППНС, 2017. – 290 с.</p> <p>7.Osiptsov A. V. (co-author) Integral method for the development of motor abilities and psycho-physiological functions in children from 2 to 4 years old / Zh. Kozina, I. Prokopenko, O. Lahno, S. Kozin, T. Razumenko, A. Osiptsov // Journal of Physical Education and Sport (JPES). – 2018. – Vol. 18, Issue 1. – P. 3-16. (SCOPUS).</p> <p>8. Osiptsov A. V. Conceptual basic principles of the organization of lessons with the students of the special medical groups in comprehensive educational establishments. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт : зб. наук. ст. – Чернівці, 2018. – Вип. 152, т. 2. – С. 197-202.</p> <p>9.Osiptsov A. V. (co-author) Integral method for the development of motor abilities and psycho-physiological functions in children from 2 to 4 years old / Zh. Kozina, I. Prokopenko, O. Lahno, S. Kozin, T. Razumenko, A. Osiptsov // Journal of Physical Education and Sport (JPES). – 2018. – Vol. 18, Issue 1. – P. 3-16. (SCOPUS).</p> <p>10.А.В. Осіпцов, - «Аеробіка як засіб підвищення рухової активності студентської молоді» Харків : ФОРМ Бровін О.В., 2018. – 254 с. (С. 139-198).</p>

228944	Моргунова Ольга Олександрівна	Доцент			Іноземна мова (англійська)	<p>Кафедра англійської філології Доктор педагогічних наук.13.00.07 – теорія і методика виховання. (ДД № 005688) 2016 р. тема: «Виховання загальнолюдських цінностей у студентів класичного університету», професор кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини. Диплом професора(АП №000664від18.12.2018р.) 14 років 1. Моргунова О.О. Проблеми міжкультурної комунікації і філологічної освіти в Україні в контексті її входження в європейський освітній простір. International scientific conference "Modern philological research: combination of innovative and traditional approaches": Conference Proceedings, April 27. Tbilisi: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2018, pages 60-63. 2. Моргунова О.О. Каузативні посесивні дієслова із семантичною ознакою кількісної характеристики об'єкта. Одеський лінгвістичний вісник. Науковий журнал. – Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2015 - №6, ч. 2 – С. 54-57. 3. Моргунова О.О. Каузативні посесивні дієслова із семантичною ознакою характеру об'єкта Z є необхідним для Y в англійській і українській мовах. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. Науковий збірник. – Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2015 - №17, том 1 - С. 136-138. 4. Моргунова О.О. Ділова англійська мова: практикум з англійської мови для студентів галузей знань «Соціальні та поведінкові науки» і «Управління та адміністрування» освітнього ступеня «Магістр». Маріуполь: ДонДУУ, 2017. – 134 с. 5. Моргунова О.О. Збірник тестових завдань з англійської мови для підготовки до вступного іспиту</p>
228155	Слющинський Богдан Васильович	професор			Методологія соціологічних досліджень	<p>Кафедра філософії та соціології Доктор соціологічних наук 054 Соціологія (22.00.04 – спеціальні та галузеві соціології), тема дисертації «Міжкультурна комунікація в багатонаціональному регіоні України», 2011 р. ДД № 009203, від 23.02.2011 р. Професор кафедри філософії та соціології (12 ПР № 007244 від 10.11.2011). 35 років 1. Слющинський Б. В. Цінносні організації, самоорганізації та управління в оптиці соціологічної аналітики. Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 148-159 2. Слющинський Б. В. Етнічні ідентичності в дзеркалі культури сучасного українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 138-148. 3. Слющинський Б. В. Вплив етнонаціонального складу населення українського Приазов'я на формування ціннісних орієнтацій спільноти сучасного регіону. Вісник Маріупольського державного університету. Серія :Філософія, культурологія, соціологія.2016. Вип. 13. С. 139-146. 4.Слющинський Б. В. Міжкультурна комунікація як регулятор міжособистісних відносин суспільства. Нова парадигма : соціологічні науки [журнал наукових праць]. 2016. Вип. 130. С. 82-91. 5. Слющинський Б. В. Музична культура як предмет соціологічного аналізу. Соціальні технології : Актуальні проблеми теорії та практики. 2016. Вип. 72. С. 62-69. 6. Слющинський Б. В. Зайнятість населення на ринку праці українського Приазов'я. Соціологія праці та зайнятості: шляхи інституціоналізації та перспективи розвитку: зб. наук. праць VII Міжнар. наук. конференції.2016. С. 54-60. 7. Слющинський Б. В. Етнічні ідентичності в дзеркалі культури сучасного українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету. Серія :Філософія, культурологія, соціологія. 2016. Вип. 12. С. 138-148. 8.Слющинський Б. В. Вплив етнокультурних і етноконфесійних чинників на ціннісні орієнтації та настанови соціальних спільнот українського Приазов'я. Релігія та Соціум. Міжнародний часопис. 2017. № 1 (25). С. 46-52. 9.Слющинський Б. В. Ценностные приоритеты и реальные характеристики трудовой жизни населения Украины. Вісник Маріупольського державного університету: Серія «Філософія. Культурологія. Соціологія». Маріуполь: Науковий світ, 2018.Вип. 15. С.106-119. 10. Слющинський Б. В. Роль етнокультурних та етноконфесійних чинників у формуванні ціннісних орієнтацій населення українського Приазов'я. Вісник Маріупольського державного університету: Серія «Філософія. Культурологія. Соціологія». Маріуполь: Науковий світ, 2018. Вип. 15. С.119-127. 11. Слющинський Б.В. Формування та зміни громадської думки як соціокультурного феномену: від Г.Гегеля до сучасності. Вісник Маріупольського державного університету.</p>

						Серія :Філософія, культурологія, соціологія. 2018. Вип. 16. С. 97-103.
47929	Лисак Вікторія Феофанівна	Професор			0	Соціальна політика Кафедра філософії та соціології Доктор історичних наук 07.00.01 Історія України, тема дисертації: «Повсякденнежиттяукраїнського селянства в 50-60-х рр. ХХ ст.» ДД № 003557, 26.06.2014 р. Професоркафедриміжнароднихвідносин та зовнішньоїполітики, 12ПР № 010804, 29.09.2015 р. 28 років 1. Lysak V., Tryma K. Rural family in Ukraine in the soviet way of life in the 1950-1960s // SkhidnoievropeiskyilstorychnyiVisnyk- eastEuropeanHistoricalBulletin. 2017. №3. 2. Лисак В.Ф., Тарраф А. Особливості сирійського конфлікту // Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. 2019. Вип. 26. 3. Лисак В.Ф., Майборода М.І. Становлення партійно-політичної системи України: регіональний вимір. Маріуполь: МДУ, 2015 – 220 с. 4. Лисак В.Ф. Розвиток міжнародної конкурентоспроможності регіону в умовах глобальної інтеграції / Під ред. К.В. Балабанова. Маріуполь: МДУ, 2014 – 258 с. 5. Південний Схід України в умовах суспільно- політичної кризи / За ред. К. В. Балабанова. Маріуполь : МДУ, 2018. 420 с.
70671	Новікова Світлана Віталіївна	Доцент				Історія України Кафедра історичних дисциплін Кандидат історичних наук 07.00.02 – Всесвітня історія, «Внесок греків в економічний розвиток Північного Приазов'я (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.)» ДК № 034337 від 11.05.2006 Доцент кафедри історичних дисциплін 12 ДЦ № 024682 від 14.04.2011 21 рік 1. Новікова С.В. Розвиток професійно-технічної освіти в Маріупольському повіті (остання третина ХІХ – початок ХХ ст.) // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія: Збірник наукових праць. – 2015. – Вип.12. – С.71-80. 2. Σβετλάνα Νοβικόβα. Η οικονομική ανάπτυξη της Μαριούπολης τον 19ο αιώνα // Οι ελληνοσ της αζοφικής 180σ – αρχες 20ου αιώνα. Νέες προσεγγύσεις στην ιστορία των Ελλήνων της νότιας Ρωσίας / επιμέλεια Ευρυβίκη Σιφναίου – Τζελένα Χαρλαύτη. – Αθήνα, 2015. – Σ. 391-414. 3. Новікова С.В. Діяльність судноплавних компаній у Маріуполі (остання чверть ХІХ – початок ХХ ст.)// Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. – 2016. – Вип. 15. – С.57-63. 4. Історія західних та південних слов'ян (до початку ХХ ст.). Методичні рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи / Укл. С.В. Новікова. – Маріуполь: Видавничий центр МДУ, 2016. – 53 с. 5. Новікова С.В. Розвиток міської інфраструктури Маріуполя (ХІХ – початок ХХ ст.) // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. – 2017. – Вип.19. – С. 31 – 44.
59016	Коробка Юлія Віталіївна	Доцент			0	Етнологія України Кафедра історичних дисциплін Кандидат історичних наук, 07.00.06 – Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни, «Перетворення в економіці УРСР у 1953-1964 рр.: історіографія проблеми». ДК № 052548 від 27.05.2009 р. Доцент кафедри історичних дисциплін, 12ДЦ № 031730 від 06.09.2012 19 років 1.Перетворення в економіці України в 1953 – 1964 рр.: історіографія проблеми. Монографія / Ю. Коробка. – Маріуполь: Видавничий відділ МДУ, 2016. – 250 с. 2. Історія історичної науки. Навчальний посібник / Укл. Ю. Коробка. – Маріуполь: Видавничий відділ МДУ, 2016. – 294 с. 3. Коробка Ю.В. Індустріальний розвиток Донецької області у 1953 – 1964 рр.: історіографія проблеми // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія: Збірник наукових праць. – 2017. – Вип. 18. – С. 33 – 45. 4. Коробка Ю. В. Територіальне управління промисловістю (1957 – 1965 рр.) в Україні: сучасна російська та українська історіографія // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія: Збірник наукових праць. – 2014. – Вип. 9. – С. 31 – 40. 5. Коробка Ю.В. Ліквідація машинно-тракторних станцій: науковий доробок періоду «відлиги» // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія: Збірник наукових праць. – 2015. – Вип. 12. – С. 49 – 58. 6. Коробка Ю.В. Адміністративно- територіальний устрій українського Надазов'я наприкінці ХVІІІ – у 70-ті роки ХІХ ст. / В.М. Коробка // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія:

						Збірник наукових праць. – 2015. – Вип. 13-14. – С. 90 – 99.
292162	Орехова Світлана Євгенівна	Доцент			Загальні соціологічні теорії	Кафедра філософії та соціології Кандидат історичних наук (ДК № 038474), спеціальність 07.00.01 історія України, тема дисертації: «Історія поштового зв'язку у Донецькій області XIX – XXI т.» доцент по кафедрі культурології та інформаційної діяльності (12ДЦ №034939 від 25.04.2013) 11 років 1.Орехова С. Є. Кількісний аналіз діяльності Української поштової служби на ринку поштових послуг (1994 2004 рр.) / Орехова С. Є.// Історичні і політологічні дослідження – Донецьк : ДонНУ, 2004. – № 1 (19). С. 70 80. – фахове видання 2.Орехова С. Є. Корпоративна культура як інструмент управління персоналом компанії / С. Е. Орехова// Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія, політологія/ за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2011. – Вип. 1. – С. 99-102. (Index Copernicus International). 3.Орехова С. Е. Нематеріальна мотивація персоналу в управленні людськими ресурсами компанії / С. Е. Орехова// Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія, політологія/ за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2011. – Вип. 2. – С. 92-96. (Index Copernicus International). 4.Орехова С. Е. Соціальна реклама на поштово-благодотвірительних марках Російської імперії / С. Е. Орехова// Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія, політологія/ за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2013. – Вип. 5. – С. 55-59. (Index Copernicus International). 5.Орехова С. Є., Феоктістова Х. О. Соціально-психологічний аспект питання створення позитивного іміджу ВНЗ/ С. Е. Орехова, Х. О. Феоктістова // Науковий журнал «Актуальні проблеми філософії та соціології». – Національний університет «Одеська юридична академія». – 2015. – №8. – С. 48–61. – фахове видання.
227691	Сивак Оксана Анатоліївна	доцент		0	Комп'ютерні системи і технології	Кафедра математичних методів та системного аналізу Кандидат педагогічних наук (ДК №024301), 13.00.04. Теорія та методика професійної освіти Тема дисертації: «Формування професійних компетентностей майбутніх документознавців у процесі навчання інформатичних дисциплін» 23.09.2014 18 років 1.Сивак О.А Інформаційне суспільство: глобальні виклики та особистісний вимір: монографія /Наук. ред. Г.І. Батичко. – Маріуполь, 2012. – 211 с. / 22 с. 2.Сивак О.АФормування професійних компетентностей майбутнього фахівця з документознавства / О.А. Сивак // Сборник научных трудов Sword. – Выпуск 2. Том 12. – Одесса: КУПРИЕНКО, 2013. – С. 21-26 3.Сивак О.А «Formation of professional competence of the future specialists in documentation» in Modern scientific research and their practical application, edited by Alexandr G. Shibaev, Alexandra D. Markova.Vol. (Kupriyenko SV, Odessa, 2013) – URL: http://www.sworld.com.ua/e-journal/ 4.СивакО.АВплив навчання інформатичних дисциплін на формування професійних компетентностей майбутніх документознавців / О.А.Сивак // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія №2. Сивак О.А Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць /Редрада. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2015. – №17 (24). – С. 115-121 5.Сивак О.А Сутність, процес реєстрації та персоналізації індексу цитування наукових статей / О.А. Сивак, В.Д. Білоусова // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія/ за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2017. – Вип. 14. – С. 154-164 6.Сивак О.А Вплив інформатичних дисциплін на формування професійних компетентностей майбутніх документознавців /О.А. Сивак //Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки : [зб. наук. пр.]. – Бердянськ. 2017. – С.196-201 7.Сивак О.А Модель формування електронних ресурсів бібліотеки ВНЗ / О.А. Сивак, А. В. Акульшина //Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки: [зб. наук. пр.]. – Бердянськ. 2017. С. – С.156-163. 8. Сивак О.А Прикладне програмне забезпечення: Навчальний посібник. – Маріуполь: МДУ, 2017. – 224 с. 9.Сивак О.А Растрова графіка в обробці фотографії / О.А. Сивак, В.І. Мірошник // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія / за заг. ред. К.В. Балабанова. : [зб. наук. пр.]. – Маріуполь : МДУ, 2018. – Вип. 15. – С. 61-68 10.Сивак О.А Взаємозв'язок апаратного і програмного забезпечення музично-

комп'ютерних технологій / О.А. Сивак, Д.А. Плахотіна//Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2019. – № 67. – Т.2. – С.168-172
 11.Сивак О.АProfessional competence of future engineers in the process of training of computer science disciplines / О.А. Сивак, В.І. Мірошник // ENVIRONMENT. TECHNOLOGY. RESOURCES : [2th International Scientific Conference] ; (Rezekne Academy of Technologies (June 20, 2019 – June 22, 2019). - Rezekne, Latvia : Rezekne Academy, 2019.C.228-232.

Таблиця 3. Матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

Програмні результати навчання ОП	Методи навчання	Форми оцінювання
<i>Математичні методи в соціології</i>		
РН – 5 Базові уявлення про: сучасну методологію наукових досліджень в галузі соціології методи емпіричної соціології соціальні технології, зокрема методики та прийоми проведення PR-кампаній	Навчальна дисципліна включає лекційні та практичні заняття. У лекціях викладаються теоретичні розділи курсу. Практичні заняття призначені для придбання й закріплення студентом індивідуальних практичних навичок з розв'язування задач за темами. Використовуються такі методи навчання: наочні, репродуктивні та практичні	залік
<i>Соціологія економіки і праці</i>		
РН – 4 Грунтовні знання з гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, галузевих та спеціальних соціологічних теорій, викладання яких зорієнтоване на можливість практичного застосування отриманих теоретичних знань	Лекційні, семінарські, практичні та лабораторні заняття. Під час лекцій викладаються теоретичні розділи курсу. Практичні заняття призначені для придбання й закріплення студентом індивідуальних практичних навичок з роботи з документами, матеріалами, тощо. Використовуються такі методи навчання: пасивні та інтерактивні (дискусія, «круглий стіл», «ділова гра», конкурси).	екзамен
<i>Основи наукового дослідження</i>		
РН – 5 Базові уявлення про: сучасну методологію наукових досліджень в галузі соціології методи емпіричної соціології соціальні технології, зокрема методики та прийоми проведення PR-кампаній	Усний виклад навчального матеріалу, лекції, семінари, дискусії, робота в бібліотеці та Інтернет, вивчення і аналіз документів, конспектування та реферування наукової літератури, формування практичних, аналітичних та комунікативних навичок під час практичних занять	екзамен
<i>Соціологія управління</i>		
РН – 16 Уміння організації власної діяльності та ефективного управління часом	Лекції, лекції-дискусії; наочні: демонстрація матеріалу за допомогою мультимедіа засобів; практичні заняття, короткі доповіді, проблемно-пошукові методи, самостійна робота студентів.	заліку п'ятому семестрі, екзамен у шостому
<i>Кількісні та якісні методи в соціологічних дослідженнях</i>		
РН – 7 Здатність застосовувати знання та розуміння для розв'язання практичних завдань в галузі кількісних та якісних прикладних соціологічних досліджень	Навчальна дисципліна включає лекційні та практичні заняття. У лекціях викладаються теоретичні розділи курсу. Практичні заняття призначені для придбання й закріплення студентом індивідуальних практичних навичок з розв'язування задач за темами. Використовуються такі методи навчання: наочні, репродуктивні та практичні	залік
<i>Методологія соціологічних досліджень</i>		
РН – 5 Базові уявлення про: сучасну методологію наукових досліджень в галузі соціології методи емпіричної соціології соціальні технології, зокрема методики та прийоми проведення PR-кампаній	Лекції, самостійна робота, інтерактивні методи (рольові ігри, дискусії, диспути, дебати, колоквиуми), підготовка дослідницьких проектів студентами	екзамен
<i>Програмування соціологічних досліджень</i>		
РН – 9 Уміння та навички володіння комунікативними технологіями у майбутній професійній діяльності	Лекції, семінарські завдання, самостійна робота, виконання та демонстрація індивідуальних завдань, аналіз окремих соціальних феноменів та процесів, розробка програми дослідження та відповідного інструментарію.	екзамен
<i>Соціологія міжнародних відносин та політики</i>		
РН – 4 Грунтовні знання з гуманітарних та соціально-економічних дисциплін,	При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання, виконання	екзамен

галузевих та спеціальних соціологічних теорій, викладання яких зорієнтоване на можливість практичного застосування отриманих теоретичних знань	та демонстрацію індивідуальних письмових і усних завдань, консультації, підготовку повідомлень	
<i>Методи збору соціологічних інформації</i>		
РН - 7 Здатність застосовувати знання та розуміння для розв'язання практичних завдань в галузі кількісних та якісних прикладних соціологічних досліджень	Лекції, семінарські завдання, самостійна робота, виконання та демонстрація індивідуальних завдань, оволодіння базовою термінологією та методологією	екзамен
<i>Іноземна мова (англійська)</i>		
РН - 14 Навички спілкування, включаючи усну та письмову комунікацію українською мовою та принаймні однією із поширених європейських мов	Усний виклад навчального матеріалу, обговорення матеріалу, робота з текстом, переклад, аудіювання, диктант, тестування, демонстрація індивідуальної роботи, формування комунікативних навичок під час практичних занять	залік у другому та четвертому семестрах, екзамен у шостому семестрі
<i>Етнологія України</i>		
РН - 1 Здатність аналізувати сучасні документи та історичні матеріали, що відтворюють закономірності попереднього життя українського народу, визначати особливості сучасного соціально-політичного розвитку українського суспільства та його перспективу	Навчальні лекції (вхідна, узагальнююча, проблемні, тематичні), семінарські заняття, робота з першоджерелами (аналіз документів та їх складання), робота з базами даних бібліотек, мережі Інтернет, виконання індивідуальних завдань, написання контрольної роботи	залік
<i>Навчальна (ознайомча-навчальна практика)</i>		
РН - 7 Здатність застосовувати знання та розуміння для розв'язання практичних завдань в галузі кількісних та якісних прикладних соціологічних досліджень	Метод навчання, який дозволяє цілісно розкрити навчальний матеріал, визначити його головні та другорядні елементи та послідовно реалізувати заплановані цілі; діалог із пам'яткою, міжособистісний діалог студентів	диференційований залік
<i>Виробнича (соціологічна) практика</i>		
РН - 15 Навички взаємодії із іншими людьми, уміння роботи в командах професіоналів різного профілю	Частково-пошуков, дослідницькі та дидактичні методи	диференційований залік
<i>Виробнича (комплексна)</i>		
РН - 15 Навички взаємодії із іншими людьми, уміння роботи в командах професіоналів різного профілю	Частково-пошуков, дослідницькі та дидактичні методи, розв'язання проблемних питань	диференційований залік
<i>Друга іноземна мова</i>		
РН - 14 Навички спілкування, включаючи усну та письмову комунікацію українською мовою та принаймні однією із поширених європейських мов	Усний виклад навчального матеріалу, обговорення матеріалу, тестування, робота з текстом, переклад, аудіювання, диктанти, демонстрація індивідуальної роботи, формування комунікативних навичок під час практичних занять	заліку п'ятому семестрі, екзамен у шостому
<i>Методика викладання соціології</i>		
РН - 6 Уміння та навички абстрактного і конкретного мислення, здатність до творчої і результативної праці	Інтерактивні лекції, доповіді на семінарських заняттях, реферати, рецензії на відповіді однокурсників, диспути, конспектування, пошук нового матеріалу у періодичних виданнях, мережі Інтернет	екзамен
<i>Ймовірність і статистика</i>		
РН - 10 Здатність використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички з фундаментальних та професійних дисциплін в процесах отримання та опрацювання, представлення наукової інформації, її практичного застосування в соціальних технологіях	Навчальна дисципліна включає лекційні та практичні заняття. У лекціях викладаються теоретичні розділи курсу. Практичні заняття призначені для придбання й закріплення студентом індивідуальних практичних навичок з розв'язування задач за темами. Використовуються такі методи навчання: наочні, репродуктивні та практичні.	залік
<i>Соціологічна думка в Україні</i>		
РН - 1 Здатність аналізувати сучасні документи та історичні матеріали, що відтворюють закономірності попереднього життя українського народу, визначати особливості сучасного соціально-політичного розвитку українського суспільства та його перспективу	Усний виклад навчального матеріалу, проблемні лекції, обговорення матеріалу, семінари-дискусії, тестування, демонстрація індивідуальної роботи	екзамен
<i>Сучасні соціологічні теорії</i>		
РН - 4 Грунтовні знання з гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, галузевих та спеціальних соціологічних теорій, викладання яких зорієнтоване	Лекції, семінарські заняття, виконання індивідуальних, аналітично-дослідних завдань, робота в Інтернет	екзамен

на можливість практичного застосування отриманих теоретичних знань		
<i>Вступ до фаху</i>		
РН – 1 Здатність аналізувати сучасні документи та історичні матеріали, що відтворюють закономірності попереднього життя українського народу, визначати особливості сучасного соціально-політичного розвитку українського суспільства та його перспективу	Лекції, доповіді на семінарських заняттях, реферати, рецензії на відповіді однокурсників, диспути, конспектування, пошук нового матеріалу у періодичних виданнях	екзамен
<i>Історія України</i>		
РН – 1 Здатність аналізувати сучасні документи та історичні матеріали, що відтворюють закономірності попереднього життя українського народу, визначати особливості сучасного соціально-політичного розвитку українського суспільства та його перспективу	Опитування на семінарських заняттях, перевірка рефератів, поточне тестування, модульна контрольна робота	екзамен
<i>Українська мова (за професійним спрямуванням)</i>		
РН – 2 Уміння використовувати принципи професійного спілкування на рівні сучасної української літературної мови здійснювати спілкування з учасниками трудового процесу	Навчальні лекції (вхідна, узагальнююча, проблемні, тематичні), семінарські заняття, робота з першоджерелами (аналіз документів та їх складання), робота з базами даних бібліотек, мережі Інтернет, виконання різноманітних видів завдань, написання контрольних, самостійних робіт, підготовка модульних, індивідуальних завдань	екзамен
<i>Історія української культури</i>		
РН – 2 Уміння використовувати принципи професійного спілкування на рівні сучасної української літературної мови здійснювати спілкування з учасниками трудового процесу	Навчальні лекції (вхідна, узагальнююча, проблемні, тематичні), семінарські заняття, робота з першоджерелами (аналіз документів та їх складання), робота з базами даних бібліотек, мережі Інтернет, виконання індивідуальних завдань, написання контрольної роботи	екзамен
<i>Основи економічної теорії</i>		
РН – 12 Здатність враховувати та застосовувати у практиці професійної роботи основні економічні закони, екологічні принципи, навички соціокультурної компетенції	Лекції, семінарські заняття, виконання індивідуальних, аналітично-дослідних завдань, робота в Інтернет	екзамен
<i>Основи психології</i>		
РН – 6 Уміння та навички абстрактного і конкретного мислення, здатність до творчої і результативної праці	Словесні (пояснення, обговорення, бесіда, лекція, дискусія, повчання), наочні (ілюстрація, демонстрація), інтерактивні (досліди, вправи, рольові ігри). Проблемні дискусії. Індуктивні, дедуктивні прийоми аналізу завдань. Метод кейсингу. Творчі завдання. Дослідницько-пошукові вправи.	екзамен
<i>Основи правознавства</i>		
РН – 15 Навички взаємодії із іншими людьми, уміння роботи в командах професіоналів різного профілю	Лекції, семінари, підготовка доповідей, самостійна робота студентів. Консультація викладача з питань підготовки до семінарських занять, виконання ІНДЗ за змістом тем. Індивідуально співбесіда за програмовим змістом дисципліни, та перевірка завдань для самостійної роботи студента визначених у семінарських заняттях з метою підвищення рейтингу успішності студента.	екзамен
<i>Філософія</i>		
РН – 6 Уміння та навички абстрактного і конкретного мислення, здатність до творчої і результативної праці	Інтерактивні лекції, доповіді на семінарських заняттях, реферати, рецензії на відповіді однокурсників, конспектування, пошук нового матеріалу у періодичних виданнях, Інтернет	екзамен
<i>Безпека життєдіяльності</i>		
РН – 3 Знання основ безпеки професійної діяльності та здорового способу життя	Словесні (лекція, семінари, бесіда); наочні - (ілюстрація, презентація, демонстрація); практичні (збір інформації, графічно-схематичне зображення інформації). Основними видами занять, які проводяться під керівництвом викладача є лекції та практичні (семінарські) роботи і самостійна робота	диференційований залік
<i>Фізичне виховання</i>		
РН – 3	Словесні, демонстрація, практичні	диференційований залік

Знання основ безпеки професійної діяльності та здорового способу життя	вправи (методи розучування вправ в цілому та по частинах, метод подвійних вправ), ігровий метод	
<i>Комп'ютерні системи і технології</i>		
PH – 11 Уміння використовувати спеціалізоване комп'ютерне програмне забезпечення	Викладання дисципліни здійснюється через лекційні та практичні заняття, індивідуальні та групові консультації, самостійну роботу студентів з виконання практичних завдань по кожній темі по індивідуальним варіантам, захист практичних робіт, тестування. Усі теми дисципліни згруповані у 4 змістових модуля.	екзамен
<i>Соціальна політика</i>		
PH – 13 Уміння враховувати процеси соціально-політичної історії України, правові засади та етичні норми у виробничій та громадській, суспільно-політичній діяльності.	Словесні, наочні та практичні методи навчання, проведення семінарських занять, виконання та демонстрація індивідуальних письмових і усних завдань, консультації, підготовку повідомлень	залік
<i>Теорія соціальних змін та глобалізації</i>		
PH – 4 Грунтовні знання з гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, галузевих та спеціальних соціологічних теорій, викладання яких зорієнтоване на можливість практичного застосування отриманих теоретичних знань	Лекції, семінарські заняття, виконання індивідуальних, аналітично-дослідних завдань, робота в Інтернет	залік
<i>Соціологія масової комунікації</i>		
PH – 5 Базові уявлення про: сучасну методологію наукових досліджень в галузі соціології методи емпіричної соціології соціальні технології, зокрема методи та прийоми проведення PR-кампаній	Усний виклад навчального матеріалу, лекції, семінари, дискусії, робота в бібліотеці та Інтернет, вивчення і аналіз документів, конспектування та реферування наукової літератури, формування практичних, аналітичних та комунікативних навичок під час практичних занять	екзамен
<i>Загальні соціологічні теорії</i>		
PH – 4 Грунтовні знання з гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, галузевих та спеціальних соціологічних теорій, викладання яких зорієнтоване на можливість практичного застосування отриманих теоретичних знань	Лекції, семінарські заняття, виконання індивідуальних, аналітично-дослідних завдань, робота в Інтернет	екзамен
<i>Історія соціології</i>		
PH – 1 Здатність аналізувати сучасні документи та історичні матеріали, що відтворюють закономірності попереднього життя українського народу, визначати особливості сучасного соціально-політичного розвитку українського суспільства та його перспективу	Інтерактивні лекції, доповіді на семінарських заняттях, реферати, рецензії на відповіді однокурсників, диспути, конспектування, пошук нового матеріалу у періодичних виданнях, мережі Інтернет, написання есе, складання словника, підготовка та захист презентації PowerPoint	Залік у першому семестрі, екзамен у другому
<i>Соціологія освіти і молоді (з курсовою роботою)</i>		
PH – 8 Здатність до оцінювання, інтерпретації та синтезу інформації отриманої з різних джерел	Словесні, наочні, практичні. Індуктивні та дедуктивні методи, проблемне викладання, репродуктивні методи, самостійна робота студентів	екзамен
<i>Соціальна структура суспільства</i>		
PH – 13 Уміння враховувати процеси соціально-політичної історії України, правові засади та етичні норми у виробничій та громадській, суспільно-політичній діяльності.	Лекції (вхідна, узагальнююча, тематичні, проблемні, оглядові), робота в Інтернет, складання бібліографії досліджуваної проблеми, реферування, підготовка доповідей, конспектування, виконання індивідуального завдання	залік
<i>Організаційна робота соціологічної служби</i>		
PH – 3 Знання основ безпеки професійної діяльності та здорового способу життя	Усний виклад навчального матеріалу, лекції, семінари-дискусії, робота в бібліотеці та Інтернет, вивчення аналіз документів, конспектування та реферування наукової літератури, формування практичних, аналітичних та комунікативних навичок під час практичних занять	залік
<i>Курсові роботи</i>		
PH – 8 Здатність до оцінювання, інтерпретації та синтезу інформації отриманої з різних джерел	Робота в бібліотеці та Інтернет, вивчення аналіз документів, конспектування та реферування наукової літератури, формування практичних, аналітичних та комунікативних навичок під час практичних занять	диференційований залік